

VI. Substantius amb quasisuffixos

1. El quasisufix -'ci'¹

El quasisufix -'ci ha donat derivats com aquests (adjuntats fonamentalment a una base formada per l'arrel verbal i la vocal temàtica):

[1]	<i>abundar</i>	<i>abundaci</i> (<i>Vides de sants rosselloneses</i>) (GULSOY 1993: 330)
	<i>argüir</i>	<i>argúcia</i> 'tècnica amb la qual hom argüeix alguna cosa'
	<i>bonir</i>	<i>bonici</i> (GULSOY 1993: 344)
	<i>bullir</i>	<i>bullici</i> 'estat d'agitació d'una agrupació humana, com si bullís'
	<i>exercir</i>	<i>exercici</i> 'acte d'exercir alguna cosa'
	<i>seguir</i>	<i>seguici</i> 'allò que segueix algú'
	<i>servir</i>	<i>servici</i> 'servei, acció de servir'

Caldria afegir-hi *lladronici* 'furt', si bé no hi ha cap verb *lladronar 'robar'.

També hi ha alguns mots femenins, que podem considerar o bé resultat d'una pseudoflexió dels mots ja derivats masculins (potser per a donar un valor augmentatiu):

[2]	<i>delir-se</i>	<i>delícia</i> 'allò amb què hom es deleix'
	<i>bullir</i>	<i>bullícia</i> 'bullici'

La presència de la *i* en substantius d'acció i efecte com *servici* podria fer pensar que la forma del quasisufix és /ísi/. Tot i així, l'existència d'*argúcia* ens inclina a considerar la possibilitat que es tracti de la forma fonològica /si/. (Cal fer notar, tanmateix, que en espanyol existeix el substantiu d'acció i efecte *canticio*, malgrat ser de la I conjugació [*cantar*].)

Al costat d'aquests derivats n'hi ha d'altres que tenen forma culta, la relació dels quals amb el verb s'explica per intermediació de l'adjectiu culte:

---

¹ Per a la definició i els límits del concepte *quasisufix*, vegeu l'apartat 2.6.5 del capítol II [*Delimitacions conceptuals i metodològiques*]. Els sufixos imposen l'accent (CABRÉ I CASTELLVÍ 2002: 734). Poden fer-lo recaure en ell mateix o bé a la síl·laba immediatament anterior. Aquests darrers (que representem amb una titlla: -'i, -'u, etc.) sempre imposen l'obertura en cas que sigui una *o* o una *e* la vocal afectada. Mascaró (1984) i Oliva & Serra (2002: 366-368) n'han donat compte; aquests autors parlen de *preaccentuació*.

- [3] *néixer* [natal] *natalici*
esposar [esponsal] *esponsalici*

Podria ser, però, que en aquests dos casos tinguéssim el sufix substantivador d'adjectius *-ici*, que trobem a

- [4] *dur* *durícia*
clar *clarícia* (en expressions com *donar clarícies*)
brut *brutícia*

2. El quasisufix *-ain*+F

El DEt dona compte de l'existència d'un quasisufix *-ain*+F:

“**-aina** quasisufix formador de subst. d'acció, amb matís de quelcom d'insubstancial, poc seriós o afectiu (*clucaina, moixaina, voliaina*), a partir d'arrels verbals; i de subst. de radicals diversos amb el mateix matís significatiu (*coloraina, fogaina, galindaina, virolaina*); del ll. *-agine*.”²

Sembla que apareix adjuntat només a verbs de la I conjugació (cas en què no es pot saber si la *a* inicial forma part del sufix o de la base):

- [5] *becar* ‘fer una dormida curta’ *becaina* (tb. *becada*)
bellugar *bellugaina*
(a)clucar (*els ulls*) *clucaina*
moixar ‘amanyagar’ (DCVB) *moixaina*
pellucar *pellucaina* ‘allò que es pel·luca’ (DCVB)
plorar *ploraina* ‘plor suau, poc intens’ (DCVB)
[*solegar*] ‘fer sol’ *solegaina* (tb. *soleguer*) ‘ressol, reverberació del sol’ (DCVB)³
torrar *torraina* ‘tros de menjar massa torrat’

Ruaix (1987: 42, n. 11) hi afegeix *voliaina* (que també pot ser *volaina*) ‘partícula que vola mig suspesa a l'aire’, ‘floc de neu’ i, al Pallars i a Andorra, ‘papallona’, que deu estar relacionat amb *voleiar* (amb canvis fonètics).

Algun d'aquests substantius d'acció i efecte pràcticament només es troba en determinades construccions:

² A Bruguera (2001: 337) hi ha una explicació idèntica.

³ El DCVB entra *solegar* com a substantiu.

clucaïna *f* Mot emprat en l'expressió **fer la clucaïna** *loc verb* Tancar els ulls en morir-se. (GDLC, DIEC1)

CLUCAÏNA *f* 1. **Fer la clucaïna**: mirar amb els ulls mig clucs (Cardona, Solsona, Gironella). || 2. **Fer la clucaïna**: clucar els ulls, morir-se (Aguiló Dicc.). || 3. **Fer clucaïnes**: fer becaines (or.); cast. *dar cabezadas*. [...] || 4. Joc de nois que consisteix a tapar de pols un ou i anar-hi un noi amb els ulls tapats i pegar en terra amb un bastó fins que esclafa l'ou (Vallès). (DCVB)

3. El quasisufix *-in*+F

El quasisufix *-in*+F apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs):

[6]	<i>escabetxar</i>	<i>escabetxina</i> (tb. <i>escabetxada</i>), especialment en sentit figurat i augmentatiu (no figura al diccionari)
	<i>degollar</i>	<i>degollina</i> 'fet de degollar molta gent' (<i>Centenars de peons, almogàvers i cavallers es llençaren sobre la columna croada i es desfermà una orgia de sang, una gegantina degollina en la qual devien perdre la vida centenars de croats</i> ; Francesc Xavier Hernández, <i>Història militar de Catalunya</i> , vol. II, pàg. 122-123)
	<i>fugir</i>	<i>fugina</i> (REIG 1999)
	<i>guerxar</i> 'ser guerxo'	<i>guerxina</i> 'ullet' ⁴
	<i>oferir</i>	<i>oferina</i> 'ofrena' i 'oferta' (DIEC2, GDLC) ⁵
	<i>ploure</i>	<i>plugina</i> 'plovisqueig' (DCVB; localitzat a Menorca i a la Selva) (la base a la qual apareix adjuntat el quasisufix és [pluj], el mateix que trobem a l'adjectiu <i>pluig</i> i al substantiu <i>pluja</i>)
	<i>renyir</i>	<i>renyina</i> (<i>La voluntat dels dos partits de fer valer dins de CiU les seves sensibilitats diferenciades, ha tibat la corda més d'un cop a l'hora de decidir el rumb de l'aliança i de repartir les cartes del poder, provocant en alguns moments de la seva història comuna, algunes renyines que han fet trontollar l'enllaç polític</i> ; <i>El Singular Digital</i> , 19-9-2007)
	<i>sofregir</i>	<i>sofregina</i> 'fum, olor o soroll que produeixen les coses en ser fregides; el resultat de l'acció de fregir' (DCVB)
	[<i>solegar</i>] 'fer sol'	<i>soleguina</i> (tb. <i>soleguer</i>) 'ressol, reverberació del sòl' (DCVB; localitzat a Morella)
	<i>sufocar</i>	<i>sufoquina</i> 'sufocació per una gran impressió d'esglai, de

⁴ El DCVB entra el substantiu femení *guerxina* i ho defineix com 'acte de tancar un ull mantenint l'altre obert'. Acte seguit consigna, en una subentrada, l'expressió *fer la guerxina*, i ho defineix com 'fer l'ullet'. Riera (1996: 37) només recull *fer la guerxina*. El DCVB ho localitza al Pallars, a Lleida i a l'Urgell; Riera (1996) fa notar que també es diu a Andorra. El verb *guerxar* és recollit pel DCVB.

⁵ Segons el GDLC, és una variant de l'antic *oferena* (avui *ofrena*).

xopar por, de vergonya' (DCVB; localitzat a Morella)
xopina 'mullader, el resultat d'haver xopat quelcom'

Trobem algun cas en què el quasisufix apareix adjuntat al participi de passat:

[7] *fregir* *fregidina* (RUAIX 1987: 42, n. 11)
sorollar 'sacsejar' *sorolladina* 'bellugadissa, moviment ràpid i insistent'
(DCVB)

A banda, alguns dels derivats són masculins:

[8] *tremolar* *tremolí* 'esgarrifança, calfred, tremolor breu produït per
sensació conjunta de fred i calor'
mullar *mullinet* 'pluja menuda' (GD62) (-*et*: aspectiu)

Per a explicar *tremolí* i *mullinet* podem considerar que es tracta del mateix quasisufix, però alhora cal explicar per què hi ha mots masculins i femenins dins del mateix grup. No perdem de vista, però, que parlem de quasisufixos, és a dir, estructures fossilitzades —en cas que realment fossin sufixos antigament— sense regles operatives darrere; i en aquest context de manca de regles de formació de mots podem considerar que els mots en qüestió poden canviar de gènere amb el pas del temps. Com ocorria amb el quasisufix *-ain+F*, alguns d'aquests mots també tenen restriccions fraseològiques:

fugina Mot emprat en l'expressió **fer fugina** *loc verb* Deixar d'assistir allà on calia anar, com a escola, a missa, a complir un encàrrec, etc. (DLC3)

FUGINA *f* [...] 2. **Fer fugina**: deixar d'assistir allà on calia anar, com a escola, a missa, a complir un encàrrec, etc. (val.); cast. *hacer rabona, novillos*. (DCVB)

4. El quasisufix *-ell(+F)*⁶

Ruaix (1987: 41, n. 7) reporta un quasisufix *-ell* (per a aquest autor, sufix), que permet obtenir substantius d'acció i efecte. Alguns d'aquests substantius indiquen una acció 'petita', és a dir, de poca envergadura, de manera que podríem dir que *-ell*, de fet, aporta un matís diminutiu a la significació bàsica d'acció' que ja té el verb. A vegades el derivat resultant s'usa bàsicament en plural: en aquest cas, significa més aviat 'resultat', i no pas 'acció'.

Aquest quasisufix apareix adjuntat a bases molt diverses, i per tant es pot dir que té una altíssima disponibilitat, fet que no és habitual en sufixos (recordem, però, que *-ell* és un quasisufix, i les propietats de comportament dels sufixos queden en certa manera

---

⁶ Cal distingir-lo del sufix diminutiu *-ell* (amb variant *-ill*): *cordell* o *cordill*, *jonquill*, *aixadell*, etc.

dilüides). El quasisufix *-ell*, doncs, es pot adjuntar a una base amb *-r* (potser l'infinitiu), a una base amb *-nt* (que pot ser el participi de present o el gerundi), a una base amb *-d* (segurament, la forma de participi de passat, encara que també podria ser un interfix per a permetre la unió del quasisufix) i encara trobem casos en què apareix adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs); finalment, encara tampoc podem saber si, en algun cas, es tracta de l'adjunció del sufix diminutiu *-ell* (com apunta el DCVB per a *correntella*) a un substantiu d'acció i efecte ja format per conversió (*esquitx* + *-ell*) o per qualsevol altre procediment:

- [9] *bufar* *bufarell* 'corrent d'aire'
cantar *cantarella* (generalment en plural)
contar *contarella* 'contalla'
penjar *penjarella* 'cosa que penja'
tombar *tombarella* 'tomb o giravolt que hom fa amb el cos'
- [10] *córrer* *correntella* 'correguda curta' (València i Eivissa) (DCVB)
- [11] *triar* *triadella* 'acte de triar' (segons el DLC3, 'acte de triar entre molts, triadissa')
pelar-se *peladella* 'calvície, el resultat de pelar-se'
pegar *pegadella* 'cosa apegada; crostisser produït a la pell per exsudació i manca de netedat'
- [12] *capgirar* *capgirell* 'tombada, volt sencer' (*capgirell electoral*, Martí Anglada, *Catalunya Matí*, Catalunya Ràdio, 14-5-2004)
[*devessar*] *devessell* (cf. *devessall*) 'desfet de pluja' i 'raig continuat'
esquitxar *esquitxell* 'esquitx'
gratar *gratella* 'pruija que obliga a gratar-se' (DCVB)
fenetre *fenella* 'esquerda, esclatxa; el resultat d'haver fet una cosa'
ploviscar *plovisquella* 'ploguda petita' (DCVB; localitzat a Menorca)

A més, *-ell* opera amb verbs que contenen el prefix privatiu *es-* (amb el significat de 'desfer, trencar') quan s'ha de fer referència a 'allò que es desprèn'; és possible que el quasisufix tingui raó de ser perquè existeix el sufix diminutiu *-ell*, del qual pot agafar part del significat i part de la forma, ja que la peça que en surt sol ser menuda:

- [13] *esvorar* 'desfer la vora d'un vestit' *esvorell* 'tros després'
escantonar 'fer saltar una mica d'un cantó' *escantell* 'tros que es desprèn'
esmorrar 'trencar la vora' (DCVB) *esmorrell* 'escantell, esvorell'

Amb aquests mots, però, s'han creat alguns verbs de segona generació:

- [14] *esvorellar* 'llevar un bocí de la vora o superfície d'una cosa'
escantellar 'treure o rompre un cantell o els cantells d'alguna cosa'
esmorrellar 'esvorellar, escantellar'

Pel que fa al gènere, hi ha força noms femenins, però també tenim una quantitat gens menyspreable de noms masculins. Només trobem una certa regularitat en els verbs que contenen el prefix privatiu *es-* inicial (*esvorell*, *escantell*, etc.; a banda d'*esquitxell*, on no hi ha aquest prefix). Recordem una vegada més, però, que l'àmbit dels quasisufixos és el de les romanalles de les regles de formació de mots i per tant hi pot haver canvis de gènere amb més liberalitat.

5. El quasisufix *-ill*

El quasisufix *-ill* també presenta una certa liberalitat en la selecció de la base i fins i tot el gènere és variant (tot i que pot ser per pseudoflexió dels mots que tenen aquest quasisufix). En algun cas el trobem acompanyat del sufix diminutiu *-ó(n)*, de manera que es podria considerar que *-ill* més aviat actua com una mena de sufix intern:

[15]	<i>gratar</i>	<i>gratilla</i> 'pruïja que obliga a gratar-se' (DCVB)
	<i>encertir</i>	<i>encertill</i> 'punteria' (DCVB)
		<i>encertilla</i> 'atracció festiva de Sant Joan, a Ciutadella de Menorca, en què s'ha d'encertar a cavall unes peces'
	<i>escampar</i>	<i>escampill</i> 'escampada' (DRoss) ⁷
	<i>esquerdar-se</i>	<i>esquerdill</i> 'esquerdís' ⁸
	<i>jaure</i>	<i>jailla</i> 'acció i manera de jaure' (DCVB)
	<i>serrar</i>	<i>serrill</i> 'serradures'
		<i>serrilla</i> 'serradures' (usual en la parla tradicional d'Andorra)
[16]	<i>retòrcer-se</i>	<i>retortilló</i> (tb. <i>retorçó</i>) 'caragolament de ventre'
	<i>revoltar</i>	<i>revoltilló</i> (tb. <i>revoltillada</i>) 'retortilló'
	<i>rostir</i>	<i>rostilló</i> 'llardó, tros de sagí'

6. El quasisufix *-i+F*

---

⁷ L'autor del DRoss, Pere Verdaguer, fa notar, però, que segurament és un occitanisme, ja que potser prové de l'occità *escampilh*.

⁸ Fabra (1956:117) el reporta com a diminutiu d'*esquerda* (significat que també dóna el DCVB) però el GD62 indica que *esquerdill* significa 'fragment que es desprèn d'un cos dur en esquerdar-se'. Certament, amb aquest significat, el segment *-ill* segurament fa la funció de diminutiu; però no tan sols la funció de diminutiu, ja que si només fos un diminutiu d'*esquerda* significaria 'esquerda petita', i la definició del GD62 es refereix a un objecte que surt d'un esquerdament (un 'efecte').

El quasisufix *-i+F* tant pot donar mots que designen l'‘acció’ com l'‘efecte’, encara que preferentment serveix per formar substantius amb aquest darrer sentit. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs),⁹ i pot aparèixer amb totes tres conjugacions:

[17]	<i>deixar</i>	<i>deixia</i> ‘deixalles’
	<i>enraonar</i>	<i>enraonia</i> ‘acte d'enraonar’
	<i>escapçar</i>	<i>escapcia</i> ‘escapçada’
	<i>esporgar</i>	<i>esporguia</i> ‘branques que queden després d'haver esporgat’
	<i>garantir</i>	<i>garantia</i> ‘acció de garantir quelcom’ (DLC3)
	<i>pitjorar</i>	<i>pitjoria</i> ‘empitjorament, el fet d'anar a menys’
	<i>sagnar</i>	<i>sagnia</i> ‘flux de sang, el fet de sagnar’
	<i>travessar</i>	<i>travessia</i> ‘fet de travessar un espai’

En alguns casos el derivat pren forma de plural. La forma en plural serveix gairebé en tots els casos per a expressar ‘efecte’, és a dir, les coses que queden (llevat de *canvies*, que és ‘acció’):

[18]	<i>canviar</i>	<i>canvies</i> ‘acte de canviar’ (DCVB; localitzat a Girona)
	<i>deixar</i>	<i>deixies</i> ‘deixalla’
	<i>enraonar</i>	<i>enraonies</i> ‘enraonament poc fundat’
	<i>escórrer</i>	<i>escorries</i> ‘escorrialles’ (DLC3; RIERA 1993: 103)
	<i>netejar</i>	<i>netegies</i> ‘allò que queda després d'haver netejat alguna cosa’
	<i>porgar</i>	<i>porgueries</i> ‘porgadures’
	<i>rosegar</i>	<i>roseguies</i> ‘rosegalls, cosa rosegada, allò que queda després d'haver rosegat quelcom’

Alguns cops tenim tant una forma en singular com una forma en plural, que poden ser sinònimes (cas de *deixia* i *deixies*) o no (cas d'*enraonia* i *enraonies*, que gairebé són antònims).

Podria ser que antigament aquest quasisufix hagués tingut més vitalitat; reportem un article del DCVB en què es dóna compte d'un derivat de *cuidar* amb *-i+F*:

CUIDIA. *f* Gràcia (segons traducció de Morel-Fatio). *Can vós riets, ploure deuria, / tant és plazent vostra cuydia*, Fasset, segle XIV (Rom. xv, 208). No és segur que el significat sia el proposat per Morel-Fatio.

ETIM.: derivat de *cuidar*, amb el quasisufix *-ia* freqüent sobre tot en els poetes medievals (cf. *aimia* de *aimar*).

Hi ha un sufix *-i+F* que, adjuntat a un nom d'ofici, expressa de manera abstracta aquest ofici però també una ‘acció feta per algú en l'exercici de la seva feina’:

---

⁹ En els verbs de la III conjugació no es pot saber si hi ha o no vocal temàtica a la base; però com que en les altres conjugacions no hi és, considerem que a la III tampoc.

- [19] *autor*   *autoria* 'condició d'autor'
auditor   *auditoria*
pirata   *pirateria* 'pràctica del pirateig informàtic'
assessor   *assessoria* 'acte d'assessorar algú'
tutor   *tutoria* 'exercici del tutor'

Per la seva semàntica, en algun cas el derivat creat a partir d'un nom d'ofici ocupa el lloc del substantiu d'acció i efecte. Així, tenim *pirateria* 'acció de piratejar', o *auditoria* 'acció d'auditar', que per confluència és el substantiu d'acció i efecte d'*auditar*. Igualment, *rebel·lia* 'qualitat de rebel' pot servir com a sinònim de *rebel·lió* (el GDLC ho consigna així).

També trobem algunes formes que sembla que tenen aquest quasisufix, si bé adjuntat a una altra base, concretament el participi de passat. És possible que antigament fos un sufix més rendible —com hem apuntat adés— i amb més variabilitat quant a la base a la qual s'havia d'adjuntar:

- [20] *escombrar*   ant. *escombradia* 'escombraria',¹⁰
estar-se   *estadia* 'sojorn o aturada d'un vaixell en un port; el fet d'estar-se un vaixell a port'
gosar   *gosadia* 'l'acte de gosar fer una cosa'

En aquesta llista s'hi podria incloure l'antic *mortadia* 'mortaldat, matança'.

7. El quasisufix *-iv*

Duarte & Alsina (1986: 108) esmenten l'existència del quasisufix *-iv* (al seu text apareix amb la forma “*-iu*”), tot indicant que “actua en casos molt aïllats en la formació de substantius a partir de verbs”. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs):

- [21] *balafiar* 'malgastar'   *balafiu* (tb. *balafiament*) 'acció de malgastar'
deixar   *deixiu* 'camp que s'ha abandonat; el resultat d'haver abandonat un conreu'
eixir   *eixiu* 'resultat favorable; manera com surt, com ix una cosa' (DCVB; localitzat a Eivissa)¹¹
eixivernar 'hivernar'   *eixiverniu* (tb. *eixivernada* o *eixivern*) (tot i que indica bàsicament el 'temps' en què té lloc)
emprar   ant. *empriu* 'emprament, ús'

¹⁰ Segons Colomina (1993: 31), *escombradia* va desaparèixer per la poca rendibilitat d'aquest quasisufix, donant pas a *escombraria*.

¹¹ El GDLC n'explica l'etimologia dient que és un “derivat anòmal” d'*eixir*, i ho marca com a dialectal.

<i>escombrar</i>	ant. <i>escombriu</i> 'escombraries'
<i>estalviar</i>	<i>estalviu</i> 'acte d'estalviar' (DCVB; localitzat a València)
<i>regar</i>	<i>reguiu</i> 'tècnica de cultiu basada en el reg' i 'cultiu de regadiu'

En aquest grup s'hi podria incloure el mot *regadiu*, bé que aleshores cal considerar que la base és la forma de participi de passat ([*regad*]), una cas anòmal. Quant a *empriu*, el DCVB el defineix com a 'ús, aprofitament d'una cosa', i en reporta derivats com *empriuvar*, *empriuar* i *empriuaire*. L'explicació que el DCVB en dóna és que deriva d'*emprar* amb *-iv* al mode de *batlliu* (sin. *batllia*), *escorrentiu* (sin. *escorrenia*), *caseriu* (sin. *caseria*), *senyoriu* (sin. *senyoria*) i *eixidiu*. Aquests substantius, tanmateix, fan referència a llocs i no pas a accions.¹²

Hi ha algunes formes que, pel fet que tenen una *i* que entra en contacte amb el quasisufix, no sabem si són d'aquest grup o bé si tenen el quasisufix *-u* (del qual parlem més avall): *estalviu*, *balafiu*, *eixiverniu* i *eixiu*.

Existeixen, també, les formes *donatiu* i *preparatiu*, però sembla que es tracta d'adjectius usats en lloc del substantiu d'acció i efecte corresponent [veg. cap. *Altres recursos*].

8. El quasisufix *-i*

En català hi ha un nombre relativament elevat de substantius d'acció i efecte amb el segment *-i*, amb relació clara amb un verb. Mascaró ja dóna compte d'aquest quasisufix:

"La *i* és un quasisufix de derivació clar. *Adulterar* fa *adulteri*, com *vituperar* fa *vituperi*, *perjurar* *perjuri*." (MASCARÓ 1986: 96)¹³

Es tracta d'un dels quasisufixos que ha donat més mots, fins al punt que podem considerar que, en l'àmbit dels substantius d'acció i efecte relacionats amb verbs, és el quasisufix més important. Apareix adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) en verbs de totes tres conjugacions:

---

¹² Ahora, Montserrat (1997b) dóna notícia d'*empriu* (en el seu treball, en plural i amb *i* inicial, *imprius*), tot indicant que significa 'dificultat, destorb', sentit que diversos diccionaris prefabrians recullen. És una forma que es troba tant a l'Alt Camp com a la regió de Girona, acompanyat d'un quantificatiu (*tants emprius*, *quants emprius*, *molts emprius*).

¹³ En aquesta citació canviem la transcripció fonètica de l'original per la grafia convencional. Mascaró (1986: 27) considera que hi ha un quasisufix *-i* en mots com *cantúria*, *dicteri* o *casori*. Aquest autor hi assigna una vitalitat més alta, ja que, a més, esmenta com a mots formats amb el mateix quasisufix els adjectius cultes plans (*míser* > *misèria*, *adúlter* > *adulteri*, *màrtir* > *maritiri*).

[22]	<i>adulterar</i>	<i>adulteri</i> (tb. <i>adulteració</i> , amb sentit diferent)
	<i>arbitrar</i>	<i>arbitri</i> (tb. <i>arbitratge</i> ; amb sentit diferent)
	<i>augurar</i>	<i>auguri</i>
	ant. <i>beneficar</i>	<i>benefici</i>
	<i>comprendre</i>	<i>compendi</i> (tb. <i>comprensió</i> ; amb sentit diferents)
	<i>conjuguar</i> ‘casar’	<i>conjugi</i> ‘casament’
	<i>controvertir</i>	<i>controvèrsia</i> (cf. <i>convers</i> , <i>conversor</i> , <i>conversió</i>)
	<i>convenir</i>	<i>conveni</i> (tb. <i>convenció</i> , amb sentit diferent)
	ant. <i>custodir</i>	<i>custòdia</i>
	<i>defugir</i>	<i>defugi</i> ‘excusa per a defugir una dificultat’
	<i>dejunar</i>	<i>dejuni</i> (tb. <i>desdejunar/desdejuni</i>)
	<i>delirar</i>	<i>deliri</i>
	<i>designar</i>	<i>designi</i> (tb. <i>designació</i> , amb sentit diferent)
	<i>discordar</i> ‘estar en desacord’	<i>discòrdia</i>
	<i>despendre</i>	<i>dispendi</i>
	<i>dominar</i>	<i>domini</i> (tb. <i>predominar/predomini</i>)
	<i>eclipsar</i>	<i>eclipsi</i>
	<i>encendre</i>	<i>incendi</i>
	<i>equilibrar</i>	<i>equilibri</i>
	<i>escarnir</i>	<i>escarni</i> (tb. <i>escarn</i> i <i>escarniment</i>)
	<i>fornicar</i>	<i>fornici</i>
	<i>guardar</i>	<i>guàrdia</i>
	<i>imperar</i>	<i>imperi</i> ¹⁴
	<i>improperar</i>	<i>improperi</i>
	<i>indicar</i>	<i>indici</i>
	<i>judicar</i>	<i>judici</i>
	<i>litigar</i>	<i>litigi</i>
	[<i>memorar</i>] (cf. <i>rememorar</i>)	<i>memòria</i>
	<i>murmurar</i>	<i>murmuri</i>
	<i>naufregar</i>	<i>naufragi</i> (tb. <i>naufraig</i>)
	<i>patrocinar</i>	<i>patrocini</i>
	<i>perjurar</i>	<i>perjuri</i>
	<i>pontificar</i> (GDLC, GD62)	<i>pontifici</i>
	<i>prodigar</i>	<i>prodigi</i>
	<i>raciocinar</i>	<i>raciocini</i> ‘acció de raciocinar’
	<i>refrigerar</i>	<i>refrigeri</i> ‘alleujament que hom sent amb la frescor’
	<i>sacrificar</i>	<i>sacrifici</i>
	<i>sufragar</i>	<i>sufragi</i> ¹⁵
	<i>suïcidar</i>	<i>suïcidi</i>
	<i>#terminar</i>	<i>#termini</i> ¹⁶

¹⁴ Si bé el sentit més corrent d'aquest mot a la llengua general és el de ‘gran extensió de territori sota el domini d'una metròpoli’, el DLC3 entra la definició *acció d'imperar*, cosa que permet dir frases fetes com *l'imperi de la llei* (i que és el significat original d'*imperium* en llatí, ‘fet de governar, tenir el poder’).

¹⁵ Avui dia *sufragar* ‘ajudar; contribuir a alguna cosa pagant’ no té relació semàntica amb *sufragi* ‘sistema electoral’. Tot i així, antigament *sufragi* significava ‘ajut’.

¹⁶ A més a més de *termini/terminar*, aquest exemple inclou tots els casos obtinguts per prefixació: *determini/determinar*, *extermi/exterminar*, etc.

<i>vaticinar</i>	<i>vaticini</i>
<i>vituperar</i>	<i>vituperi</i>
<i>vogir</i> 'recórrer la perifèria'	<i>vogi</i> 'volt, circumferència; camí que segueix un animal en rodar la sínia'

Hi ha diversos casos de classificació dubtosa, com ara el mot *molèstia*, que pot ser el resultat d'adjuntar al verb *molestar* el quasisufix *-i*; o bé pot ser el resultat d'adjuntar a l'adjectiu *molest* el sufix nominalitzador d'adjectius cultes *-i* (MASCARÓ 1986: 27). Igualment, en el cas de *martiri*, com que el verb ha estat format amb el sufix *-itz(ar)* (*martiritzar*), es pot considerar que el primitiu és l'adjectiu *màrtir*. Per a *infortuni*, que es relaciona amb l'adjectiu *infortunat*, formalment un participi de passat, es podria dir que hi ha un verb latent [*infortunar*]. De la seva banda, *suplici* es relaciona morfològicament amb *suplicar* però no pas semànticament (un *suplici* és bàsicament una 'tortura', mentre que *suplicar* vol dir 'demandar amb submissió'). Un altre cas és *ministeri* 'funcions exercides per una persona que ha estat delegada a aquest efecte' (existeix el verb *administrar* que hi està relacionat tant morfològicament com semànticament). Alhora, existeix *arpegi* 'disposició successiva dels sons d'un acord musical', relacionat amb *arpejar* 'gratar amb arpes'; el GDLC, però, especifica que és una adaptació de l'italià *arpeggio* (de fet, aquest mot, *arpegi*, ha permès obtenir un altre verb, *arpegjar*). Probablement també s'hi podria afegir *agravi* (potser calc de l'espanyol *agravio* 'greuje'). El verb seria *agrarar* (DCVB); aquest verb no figura ni al DLC3 ni al DIEC2, però aquests diccionaris han incorporat *agravació*, i per tant es pot afirmar que *agrarar* hi és latent. Que la vocal tònica sigui [a] en lloc de [e] s'ha d'explicar per la marca [+CULT] (cf. *greu/gravíssim*).

Al costat d'aquests casos hi ha, també, *blasfèmia*, el substantiu d'acció i efecte del verb *blasfemar*. Es pot considerar que *blasfèmia* s'ha format per adjunció del sufix *-i* a l'adjectiu *blasfem* (compareu-ho amb *martiri* respecte de *màrtir*).

La nul·la rendibilitat actual d'aquest quasisufix ha fet que sorgeixin verbs de segona generació amb /i/ solidificat, especialment quan el verb de primera generació no és de la I conjugació (o bé quan, tot i ser de la I conjugació, ha quedat obsolet, com *beneficar*):

- [23] *incendiar* (conversió d'*incendi*), lleument distint d'*encendre*
dispendiar (conversió de *dispendi*), distint de *desprendre*
compendiar (conversió de *compendi*), distint de *comprendre*
beneficiar (conversió de *benefici*)

S'ha de dir, finalment, que aquest quasisufix pot estar emparentat amb el sufix *-i* que, unit al participi de present, permet obtenir sobretot substantius d'estat però també algun substantiu d'acció i efecte [veg. cap. *Altres recursos*, punt 1].

9. El quasisufix *-u*

Existeix un segment /u/, que podem considerar un quasisufix *-u* (BRUGUERA 2001: 363) que apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica,

doncs) de verbs de la I i la II conjugació (no n'hem trobat de la III):

[24]	VERB	SAE	BASE DEL SAE (=ARREL VERBAL)
	<i>conrear</i>	<i>conreu</i>	[<i>conre</i>]
	<i>desafiar</i>	<i>desafiu</i>	[<i>desafi</i>]
	<i>lloar</i>	ant. <i>llou</i> (tb. <i>lloança</i>)	[<i>llo</i>]
	<i>perdre</i>	<i>pèrdua</i> (tb. <i>perdició</i>)	[<i>perd</i>]
	<i>#prear</i>	<i>#preu</i>	[<i>(#)pre</i>] ¹⁷
	<i>valdre</i>	<i>vàlua</i>	[<i>val</i>] (però <i>valuós</i> , derivat de <i>vàlua</i>)

Tanmateix, podria interpretar-se que, en comptes d'haver-hi un quasisufix, en aquests casos hi hagués una conversió (un mot es pot categoritzar com a nom i verb [veg. cap. *Conversió*]). Aleshores, aquests mots tindrien al·lomorfa en l'arrel: [*conre*] per a verb i [*conreu*] per a nom; [*perd*] per a verb i [*perdu*] per a nom; [*pre*] per a verb i [*preu*] per a nom i verb; [*val*] per a verb i [*valu*] per a nom; etc.

També es podria considerar que hi ha un únic morf per a l'arrel, que seria [*conreu*], [*preu*], [*perdu*], [*valu*], etc., i que la *u* s'esborra en rebre morfemes verbals (però no en rebre el morfema *-a* de femení). En català hi ha casos pareguts d'aquest hipotètic comportament morfològic: el sufix gentilici *-eu* (*uropeu europea*, *foceu focea*, *caldeu caldea* [tb. *caldaic*], *hebreu hebra* [tb. *hebraic*]) o el sufix *-iu* 'domini administratiu medieval' (*senyoriu* [sin. *senyoria*], *vegueri* [sin. *vegueria*], *batlliu* [sin. *batllia*]). S'ha de recalcar, però, que en tots aquests casos el segment *-u* cau quan entra en contacte amb el morfema de femení, cosa que no passa amb *pèrdua*.

En els casos de *conreu/conrear* i (*menys*)*preu*/(*menys*)*prear* han sorgit els verbs de segona generació *conreuar* i *preuar* (tot i que *conrear* i (*menys*)*prear* es mantenen, sobretot el primer).

A la llista encara s'hi podria incloure algun element més, com ara *empleu*, entrat així al DCVB. Si bé especifica que és un castellanisme (també entra *empleo*), el substantiu *empleu* és definit com a 'acte o efecte d'emplear; ús, utilització; càrrec retribuït en un servei públic o oficinesc'.

Diguem, finalment, que algunes formes no sabem si són d'aquest grup o bé si tenen el quasisufix *-iv*: *estalviu*, *balafiu*, *eixiverniu* i *eixiu*.

10. El quasisufix *i(t)j+F*

Un quasisufix *-i(t)j+F* s'aplica a verbs que indiquen 'picor' del cos humà o un concepte afí. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs)¹⁸ de verbs de totes tres conjugacions:

¹⁷ A més de *preu/prear* (on *preu* no és un substantiu d'acció i efecte), aquest exemple inclou *menyspreu/menysprear* i *sobreprou/sobreprear*.

¹⁸ En verbs de la III conjugació, amb vocal temàtica *-i-*, no es pot saber si hi ha vocal temàtica a la base. Tanmateix, com que no apareix en les altres conjugacions, podem considerar que en la III tampoc hi és.

[25] <i>coure</i> 'tenir malestar de cremada'	<i>coïtja</i> 'sensació dolorosa semblant a una cremada'
<i>pruir</i> 'causar picor intensa'	<i>pruïja</i> 'picor intensa'
<i>gratar</i>	<i>gratitja</i> 'coïssor, ganes de gratar' (DCVB; localitzat a Mallorca)
<i>rautar</i> 'gratar, rascar'	<i>r(a)utitja</i> 'aspror o pessigolleig a la gola'

Pel que fa a la morfologia de la base, cal precisar que, en el cas de *coïtja*, la base no és /kɔv/ (que trobem en formes verbals com *coure* /kɔv+r/), sinó /kɔ/ (que trobem en formes verbals com el pretèrit imperfect *coïa* /kɔ+i(v)+a/). En tot cas, el DEt (pàg. 249) explica que *coïtja* és, de fet, un creuament de *coïssor* i *pruïja*. El DCVB dóna la mateixa explicació, que estén a *gratitja*.

No considerem que les terminacions que hi ha a *calitja* i *bromitja* siguin el mateix quasisufix. Des del punt de vista semàntic els mots que formen no són substantius d'acció i efecte, i des del punt de vista gramatical veiem que no s'adjunten a primitius verbals. Més aviat creiem que hi ha un sufix *-itj+F* amb valor diminutiu que s'adjunta a paraules referents a fenòmens atmosfèrics amb gradació (cas de *calor* i d'*estar brom*). Fixem-nos que existeix, també, *molitja* 'impost de la mòlta' (cf. *-atg* 'impost'), *ferritja* 'pols de ferro rovellat' i *tremolitja* 'cuc emprat com a esquer'; el GDLC (s. v. *tremolitja*) considera que hi ha el mateix quasisufix en la majoria d'aquests casos.

11. El quasisufix *-ori*

El quasisufix *-ori* apareix en uns quants substantius d'acció i efecte. Podria ser que alguns d'aquests substantius fossin, en principi, adjectius deverbals (del tipus *compensatori* 'per a compensar', *obligatori* 'que és obligat', *contradictori* 'que es contradiu amb una altra cosa' o *decisori* -òria 'que decideix'), els quals, en forma masculina o femenina, s'haurien habilitat com a substantius d'acció i efecte [veg. cap. *Altres recursos*, apartat relatiu a mots com *analítica* o *inventiva*]. Tanmateix, es fa difícil considerar que altres substantius, com *bollitori* 'bull' o *robatori* 'fet de robar', tenen un origen adjectival (almenys amb les dades de què disposem). D'altra banda, hi ha força adjectius deverbals en *-ori* (com *obligatori* o *contradictori*) que no s'han habilitat com a substantius d'acció i efecte: no diem pas *La nostra obligatòria és ajudar els altres*, sinó que diem *La nostra obligació és ajudar els altres*; i no diem pas *Ell mateix cau en contradictòries*, sinó que diem *Ell mateix cau en contradiccions*. Això és un fre a considerar que hi ha una habilitació gramatical amb un grau d'operativitat relativament alt. Per això creiem que és millor considerar de manera general que hi ha un quasisufix, amb totes les reserves que calgui.

En tot cas, les dues explicacions (habilitació gramatical d'un adjectiu i quasisufix) no són necessàriament contradictòries. Pot ser que l'habilitació gramatical hagi permès obtenir un quasisufix (o potser, més ben dit, un sufixoide, és a dir, un nou sufix obtingut per truncació i habilitació); o que siguin realment dos recursos distints però que han donat el mateix resultat, de manera que gairebé es podria parlar de

confluència.

El quasisufix *-ori* apareix adjuntat a tres tipus de bases:

- A l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs): *casori*, etc.
- A l'arrel verbal però en al·lomorf culte: *adjutori victòria*, *responsori*, etc.
- Al radical verbal (arrel i vocal temàtica), si bé en aquest darrer cas es genera un interfix *-t-* enmig: *parlatori*, *robatori*, *corretori*, *llavatori*, *fregitori*, etc.

Força casos en què el quasisufix apareix adjuntat a l'arrel verbal en al·lomorf culte són propis del llenguatge eclesiàstic. Com se sap, en aquest tipus de llenguatge els mots d'origen llatí o grec no han sofert una evolució fonètica tan acusada com els mots patrimonials. També hi ha casos propis del llenguatge jurídic, si bé de tèmens jurídics en trobem amb totes tres bases (arrel verbal, arrel verbal en al·lomorf culte, radical verbal).

El fet que aquest quasisufix aparegui adjuntat a tres tipus de bases ens podria fer pensar que són quasisufixos distints; o que la hipòtesi de l'habilitació d'adjectius en forma femenina s'hauria de tenir en compte. Tanmateix, un quasisufix, justament per la seva natura, pot aparèixer adjuntat —com veiem en aquest capítol— a més d'una base. Això no vol dir que, si un quasisufix es consolida i esdevé sufix, en els mots que es creen de nou s'adjunti sistemàticament només a un tipus de base; però això encara no s'ha produït del tot en aquest quasisufix, si és que s'està produint (més avall reprenem aquesta qüestió amb relació al llenguatge jurídic).

Pel que fa al gènere, trobem substantius d'acció i efecte amb *-ori* tant masculins com femenins. Si es tracta d'una habilitació d'adjectius deverbals (per a aquells casos en què pugui explicar-se així), el femení es pot deure al seu origen: es tractaria d'una habilitació d'un adjectiu ja flexionat amb gènere femení. Si és un únic quasisufix, aleshores es pot considerar que els femenins s'han obtingut per pseudoflexió dels mots masculins ja formats. En aquest marc, podem considerar que la feminització permet expressar 'agumentativitat', ja que alguns mots femenins detectats incorporen aquest matís semàntic. Duarte & Alsina (1986: 110) consideren que aquest quasisufix expressa "acció continuada i persistent", i posen com a exemple *cridòria*. No posen els exemples en masculí que reportem aquí —que no expressen acció continuada i persistent—, de manera que no és agosarat afirmar que allò el significat d'acció continuada i persistent es troba en els derivats femenins. Precisament Duarte & Alsina porten com a exemples amb aquest matís *xerròria* i *xisclòria*, tots dos en femení.

Reportem els mots que tenen aquest quasisufix classificats en tres grups en funció de la base. També, per a cada base, distingim els que són derivats masculins dels que són derivats femenins per pseudoflexió (en cas que sigui realment un quasisufix; si fos per habilitació d'un adjectiu ja flexionat, no cal considerar que hi ha pseudoflexió):

[26] BASE: ARREL VERBAL / DERIVAT: MASCULÍ

casar-se   *casori* 'casament' (usat sobretot per a indicar els elements festius a l'entorn d'un casament)
esposar-se   *esposori* (tb. *esposalles*)

[27] BASE: ARREL VERBAL / DERIVAT: FEMENÍ (PSEUDOFLEXIÓ) / MATÍS:

AUGMENTATIVITAT

<i>cridar</i>	<i>cridòria</i> ‘molts crits’
<i>xerrar</i>	<i>xerròria</i> ‘soroll de gent xerrant’ (DUARTE & ALSINA 1986: 110)
<i>xisllcar</i>	<i>xisclòria</i> ‘munt de xiscles’ (DUARTE & ALSINA 1986: 110)

[28] BASE: ARREL VERBAL (AL·LOMORF CULTA) / DERIVAT: MASCULÍ

<i>ajudar</i>	<i>adjutori</i> ‘ajut’ ¹⁹
<i>compulsar</i>	<i>compulsori</i> ‘en el llenguatge jurídic, manament de treure compulsiva d’un instrument autèntic’
<i>deure</i>	<i>debitori</i> ‘compravenda en què no es paga en el moment de comprar, sinó que es paguen quantitats en compensació dels fruits que durant el temps produïa l’objecte comprat’ ²⁰
<i>oferir</i>	<i>ofertori</i> ‘ritu eclesiàstic amb el qual el celebrant ofereix el pa i el vi que han de consagrar-se’ ²¹
<i>llavar</i>	<i>lavatori</i> ‘ritu del Dijous Sant consistent a rentar els peus a dotze persones’

¹⁹ La forma *adjutori* és l’única que apareix als diccionaris de consulta generals actuals, el DIEC2 i el GDLC. Aquests dos diccionaris no recullen cap altra forma. Es pot suposar, doncs, que el català modern té només aquesta forma (en el corpus de l’Institut d’Estudis Catalans apareix *adjutori*, però no *ajutori* ni *ajudori*). Tanmateix, a la *Crònica* de Desclot apareix escrit *ajutori* i *ajudori*. Si aquestes dues formes haguessin perviscut fins avui, hauríem d’incloure-les en altres exemplaris; la primera forma en un exemplari específic (base: arrel verbal; amb afegiment d’un interfix); i la segona forma, al primer exemplari (junt amb *casori* i *esposori*). El DCVB recull tant *adjutori* com *ajutori*:

ADJUTORI m. || 1. Ajuda, auxili; cast. *ayuda*. *Lo foc del Sanct Esperit... no’s tardà de venir en son adjutori*, Llull Blanq. 6. *Totes les sues dones vengueren e ab mols adiutoris la restauraren*, Curial, i, 15. *Si may te veus estret y apurat, jo vendré a donarte adjutori*, Alcover Rond., ii, 255. *Cridar adjutori*: demanar auxili (Mall.). «El sentiren com cridava adjutori» (Mall.). «Demanar adjutori» (Castelló de la Plana). *Que migensant lo adjutori diuinal la dita yglesia es stada y es arreada*, doc. a. 1517 (BSAL, xi, 179). || 2. a) Retribució per ajudar a algunes despeses. *Lo qual imposit supliquen esser-los dat y otorgat en adjutori dels carrechs que dits habitants... paguen e per reparacio d’obres de dites muralles*, doc. a. 1519 (Priv. Vilafr. 70). *Empero en atjutori del sens que nosaltres fem..., dareu y prestareu cascun any a nosaltres vn sou*, doc. a. 1543 (BABL, i, 398).—b) Quantitat que el pagès paga al propietari, pels beneficis que la masoveria li dona (lloguer de casa, boscs, pasturatges, etc.). Es mot usat a la comarca de Girona (cf. Botet Geogr. Gir. 139). || 3. ant. Reforç (moral). *Que alsunes coses... sens constitucion real estants, per adiutori de nostra auctoritat sien aprovades*, Ordin. Palat. 11. *Ajustam que tots los majordoms a nos homenatge per adjutori de sagrament roborat faens prometre sien obligats*, ibid. 17. Refr.—«Procura dar adjutori als qui estan en purgatori» (Marroig Refr.). [...] Var. vulg: *ajutori, jutori*.

AJUTORI m. Ajuda. *Enfortia son coratge en lo sobirà adjutori*, Llull Blanq. 42. *Fretura de aiutori en la maduracio*, Cauliach Coll., ll. 2, cap. 1.

²⁰ També significa ‘acte pel qual un deutor admet l’existència d’una obligació, d’un deute, etc., i s’obliga a complir l’obligació, a pagar el deute, etc.’ (TNot). Amb aquest segon sentit també es pot dir *reconeixement de deute*.

²¹ Aquest terme pot utilitzar-se també amb un significat anàleg en altres ritus religiosos (*Tot aquest conjunt d’elements constituïa l’ofertori del difunt a les divinitats i als esperits guardians del més enllà*; Joan Sanmartí i Joan Santacana, *Els ibers del nord*, 2005, pàg. 173).

<i>requerir</i>	<i>requisitori</i> ‘en el llenguatge jurídic, comunicació d’un jutge a un altre, en la qual el requereix amb cortesia per tal que executi un manament seu’ (també pot ser <i>requisitòria</i>)
<i>rescindir</i>	<i>rescissori</i> ‘en el llenguatge jurídic, acció real per la qual hom demana la rescissió de l’acte de domini exercit sobre una propietat aliena abandonada temporalment’
<i>respondre</i>	<i>responsori</i> ‘a missa, cant de resposta’

[29] BASE: ARREL VERBAL (AL·LOMORF CULTE) / DERIVAT: FEMENÍ (PSEUDOFLEXIÓ)

<i>introduir</i>	<i>introductòria</i> (sin. <i>introducció</i>)
<i>remetre</i>	<i>remissòria</i> ‘en el llenguatge jurídic, comunicació amb la qual el jutge remet una causa o un pres a un altre tribunal o jutge’
<i>requerir</i>	<i>requisitòria</i> ‘en el llenguatge jurídic, providència del jutge d’instrucció per a citar un presumpte culpable d’un delictes o perquè hom cerqui i capturi un processat que hom ignora on habita’ (també es pot usar com a sinònim de <i>requisitori</i> , que reportem en un exemplari anterior)
<i>vèncer</i>	<i>victòria</i> ‘el fet de vèncer’ (cf. un altre mot de la mateixa família: <i>invicte</i> ‘que no ha perdut mai una batalla’)

[30] BASE: RADICAL I INTERFIX / DERIVAT: MASCULÍ

<i>bullir</i>	<i>bullitori</i> ‘bullit’ (REIG 1999: 168) ²²
<i>condemnar</i>	<i>condemnatori</i> ‘en el llenguatge jurídic, pronunciament del jutge que condemna un reu o mana de complir unes obligacions’
<i>córrer</i>	<i>corretori</i> ‘correguda’ (DCVB; localitzat a Eivissa)
<i>fregir</i>	<i>fregitori</i> ‘conjunt de coses fregides’ (REIG 1999: 353)
<i>interrogar</i>	<i>interrogatori</i> ‘en el llenguatge jurídic, sessió interrogatòria’ (sin. compl. <i>interrogació</i>)
<i>llavar</i>	<i>llavatori</i> ‘acció de llavar o llavar-se’ (REIG 1999: 420)
<i>operar</i>	<i>el postoperatori</i> ‘en llenguatge sanitari, conjunt de processos que es duen a terme després d’una operació quirúrgica’
<i>parlar</i>	<i>parlatori</i> (DCVB) ²³
<i>recordar</i>	<i>recordatori</i> (<i>Quedi dit si més no com a recordatori: no tenim un marc legal que estabilitzi i garanteixi sòlidament el català</i> ; Pilar Rahola, <i>Avui [Diàleg]</i> , 22-6-2000) (en el llenguatge jurídic té un sentit especialitzat: ‘ofici que a instància d’una part és enviat pel

²² Algun cop pronunciat *pollitori*. Bona part dels valencians pronuncien el verb *bullir* i tots els seus derivats amb *o* i no amb *u*. Per això, tot i que el DCVB escriu *bullitori* ‘conjunt de cosa bullida’, ho escrivim amb *u*, tal com fa Reig (1999) —justament l’exemple que reporta el DCVB, de Martí Gadea, du escrit *bullitori*—. També en parla el DECat. Segura (1996) el recull com un menjar típicament alacantí, i el considera procedent del verb *bullir* més el sufix *-tori*, “pres per analogia potser a *robotori*, i aquest al mateix temps de mots com ara *obligatori*, *purgatori*, *oratori*, etc.”.

²³ El DCVB diu que l’extreu del diccionari de Labèrnia i que “és pres del cast. *parlatorio*, i no sembla que s’usi ni en el català parlat ni en l’escrit”.

jutge quan un altre demana el compliment d'un suplicatori o d'un exhort')

robar   *robatori* 'el fet de robar'

suplicar   *suplicatori* 'en el llenguatge jurídic, prec que adreça un jutge inferior a un de superior o a un tribunal perquè executi diligències que cauen fora del seu territori'

[31]   BASE: RADICAL I INTERFIX / DERIVAT: FEMENÍ (PSEUDOFLEXIÓ)

combinar   *combinatòria* (sin. *combinació*)

convocar   *convocatòria* 'el fet de convocar'

declinar   *declinatòria* 'en el llenguatge jurídic, incident processal que té la condició d'excepció dilatòria, consistent a demanar al jutge que s'abstingui de continuar coneixent de l'assumpte i que remeti les actuacions a qui hom considera competent; la mateixa petició declinatòria'

dedicar   *dedicatòria* 'el fet de dedicar una cosa a algú'

eliminar   *eliminatòria* 'competició d'eliminació'

escapar   *escapatòria*

indagar   *indagatòria* (sin. *indagació*) 'en el llenguatge jurídic, primera declaració feta fer al processat per tal d'indagar-ne la personalitat'

jurar   *juratòria* 'en el llenguatge jurídic, simple jurament o caució juratòria que hom admetia en determinats casos en què calia prestar caució o garantia, si es tractava de cavaller o bé de persona de qualitat'

operar   *operatòria* (text que apareix als caixers automàtics, sin. d'*operació* amb targeta)

suplicar   *suplicatòria* 'en el llenguatge jurídic, comunicació que passava d'un tribunal o d'un jutge a un altre de la mateixa classe o autoritat'

Hi ha un terme del llenguatge jurídic, *confessòria* 'acció civil que correspon al propietari de la finca dominant o al titular de la servitud per a protegir el seu dret' (probablement relacionat amb el verb *confessar*), que es fa difícil de classificar. En efecte, els exemplaris anteriors estan agrupats pel gènere i per la base a la qual apareix adjuntat el quasisufix. Aquesta agrupació, doncs, és morfològica. Però alhora s'observa que, amb aquesta agrupació morfològica, també es dona una certa agrupació temàtica o semàntica. Això ens pot fer pensar que hi ha una certa relació entre morfologia i semàntica, cosa que dona al conjunt de mots obtinguts amb aquest quasisufix una certa homogeneïtat. El mot *confessòria* hauria d'incloure's a l'exemplari de mots formats amb l'arrel com a base i el gènere femení. Aquest exemplari, però, està format per aquests tres mots: *cridòria* 'molts crits', *xerròria* 'soroll de gent xerrant' i *xiscldòria* 'munt de xiscles'. Són paraules populars, a diferència de *confessòria*, pròpia d'un tecnolecte; i totes tres expressen una acció amb un matís d'augmentativitat, cosa que tampoc fa *confessòria*. En certa manera, aquesta adscripció trencaria la relació entre morfologia i semàntica. Aquest fet és un altre element que ens pot portar a considerar que hi ha quasisuffixos diferents: un seria el que trobem a *cridòria*, *xerròria* i *xiscldòria* (i a *casori*); i un altre el que trobem a *confessòria*, *convocatòria*, *suplicatòria* i fins i tot

victòria.

La distinció de base semàntica té raó de ser perquè, combinada amb la morfologia, també permet extreure alguna conclusió rellevant. Per exemple, és important destacar la gran presència d'aquest tipus de derivats en el llenguatge jurídic: *compulsori, condemnatori, confessòria, declinatòria, indagatòria, interrogatori, juratòria, recordatori, remissòria, requisitori o requisitòria, rescissori, suplicatori o suplicatòria*, etc. (als quals s'hi podria afegir *interlocutòria*, si bé no té un verb amb el qual es relacionaria morfològicament i semànticament). Tots aquests mots són substantius. És cert que sovint també fan referència al document que conté la descripció de l'acte; però designen igualment l'acte en si [veg. cap. *Delimitacions conceptuals i metodològiques*]. Per tant, podem considerar-los substantius d'acció i efecte, relacionats morfològicament amb els verbs respectius (*compulsar, condemnar, confessar, declinar, indagatòria, interrogar, jurar, recordar, remetre, requerir, rescindir, suplicar*, etc.). Per a tots aquests tèrmins jurídics sí que podríem plantejar la possibilitat que es tractin d'adjectius deverbals (obtinguts amb el sufix adjectivador *-ori*) habilitats com a substantius (majoritàriament en forma femenina, si bé també n'hi ha algun en masculí). Les raons per a fer tal suposició són bàsicament tres. La primera és que en més d'un cas es pot entreveure un origen adjectival, amb posterior desaparició del substantiu: *manament compulsori, acció confessòria, declaració indagatòria, escrit recordatori*, etc. La segona és el relatiu grau de rendibilitat que tindria aquest quasisufix en el llenguatge jurídic; i ja hem dit que els quasisufixos han de tenir una rendibilitat nul·la o gairebé nul·la. I la tercera és la variabilitat de gènere, perfectament explicable a partir de l'habilitació gramatical d'adjectius ja flexionats (i cal afegir-hi que hi ha algun terme que tant pot ser en masculí com en femení: *requisitori o requisitòria*; aquest fet convida a pensar també el seu origen d'habilitació gramatical d'un adjectiu). Ara bé: també pot ser que es tracti d'un sufixoide, és a dir, un nou sufix obtingut per truncació i habilitació d'adjectius (RULL 2001). Així, a *casori* i *cridòria* tindríem un quasisufix (no rendible); però a *recordatori* i *suplicatòria* tindríem un sufixoide o nou sufix (que comença a ser rendible), originat a partir de la quantitat d'adjectius deverbals formats amb el sufix *-ori*. Si en el llenguatge jurídic ja s'empra gairebé sistemàticament el sufix *-ori+F* per a indicar 'acció que es du a terme en un procés judicial, notificada mitjançant un document signat pel jutge', ens trobaríem davant d'un nou sufix, emprat només en un determinat tecnolèct. Ara bé: a efectes de la descripció, com que un sufixoide pot tenir una rendibilitat baixa en un origen (encara que després augmenti la seva rendibilitat), no és forassenyat considerar que, en els seus primers moments de vida, un sufixoide és equiparable a un quasisufix.

Convé dir, finalment, que alguns mots obtinguts amb aquest quasisufix no són ben bé substantius d'acció i efecte (cosa que ens referma en la hipòtesi que ens trobem davant d'un quasisufix). Així, *escapatòria* no indica ben bé l' 'acció d'escapar-se', sinó que indica més aviat 'allò que permet escapar' (*No té escapatòria*). Tot i amb això, en determinades frases pot arribar a significar a 'acció d'escapar-se' (*Al meu parer, la federació nacionalista s'endinsaria en una ratera d'improbable escapatòria*; Marçal Sintès, *Avui* [Diàleg], 11-1-2007); i per aquest motiu l'hem afegit a la llista d'exemples.

12. El quasisufix *-t+F*

El quasisufix *-t+F* (BRUGUERA 2001: 343) es troba en mots de camps molt

diversos, des de llenguatges d'especialitat (*fumata, separata*) fins al registre col·loquial (*fogata, caminata*). Apareix adjuntat a una base formada pel radical verbal (arrel i vocal temàtica) de verbs de la I conjugació i ocasionalment de la III conjugació. Sol incorporar el matís d'augmentativitat quan s'oposa a altres substantius d'acció i efecte relacionats amb el mateix verb (*caminata* enfront de *caminada*; *fogata* enfront de *foguera*; etc.):

[32]	<i>anunciar</i>	<i>anunciata</i> 'versió popular de l'anunciació de l'Evangeli'
	<i>caminar</i>	<i>caminata</i> 'gran caminada' (<i>Quina caminata que hem fet!</i>)
	<i>cantar</i>	<i>cantata</i>
	<i>collir</i>	<i>collita</i>
	<i>errar-se</i>	<i>errata</i> 'error en una edició en paper'
	<i>faenar</i>	<i>faenata</i> 'faena dura' (REIG 1999: 318)
	<i>fogar</i> 'foguejar'	<i>fogata</i> 'foguera'
	<i>fumar</i>	<i>fumata</i> 'acció de fumar porros' (DCPopArg, pàg. 173)
	<i>perorar</i>	<i>perorata</i> 'gran discurs' (despectiu) ²⁴
	<i>publicar</i>	<i>publicata</i> 'certificació de publicació d'un document'
	<i>separar</i>	<i>separata</i> 'full o conjunt de fulls que separats de l'edició'
	<i>tocar</i>	<i>tocata</i> 'composició musical instrumental de caràcter lliure destinada als instruments de teclat; l'execució d'aquesta composició musical'

S'hi podria afegir *sonata*, i potser *bravata* 'acció feta per bravesa' i l'italianisme *fermata* 'pausa en una peça musical' (relacionat amb el verb *fermar* 'tancar' i 'lligar perquè no es mogui').

Si considerem que el quasisufix és *-t+F* i no pas *-at+F* és perquè existeix el mot *collita* 'fet de collir la producció agrícola' i 'temps de collir la producció agrícola', en el qual podem considerar que hi ha el quasisufix *-t+F*, adjuntat a *collit-*, on *i* és la vocal temàtica del verb.

13. El quasisufix *-el·l+F*

Un altre quasisufix és *-el·l+F* (DUARTE & ALSINA 1986: 103-104; BRUGUERA 2001: 348), que apareix adjuntat a una base formada per la forma d'infinitiu o pel radical verbal (arrel i vocal temàtica) —en aquest darrer cas, amb un interfix *-t-* per a permetre la unió— de verbs de la I i la III conjugació (no n'hem trobat de la II):

[33]	<i>cagar-se</i>	<i>cagarel·la</i> 'deposició clara', 'por que li agafa a algú'
	<i>fregar</i>	<i>fregatel·la</i> 'fregada'
	<i>fregir</i>	<i>fregitel·la</i> 'acció de fregir', 'conjunt de coses fregides'
	[<i>fumar</i>]	<i>fumarel·la</i> 'massa de fum, força tènue'

²⁴ El mot *perorata* només apareix al DCVB, definit com 'discurs pedant o inoportú'.

També s'hi podria afegir *fritel·la* (italianisme) 'guisat de carn', si bé aleshores cal considerar que s'adjunta a un tercer tipus de base, la forma de participi de passat (*frit* equival a *fregit* en alguns dialectes).

14. El quasisufix *-úri*+F

Trobem el quasisufix *-úri*+F en substantius deverbals que expressen 'acció' i 'efecte', amb un matís d'augmentativitat. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs); només n'hem trobat exemples de la I conjugació:

- [34] *volar*   *voladúria* 'conjunt de moixons volant' (no és ben bé un substantiu d'acció i efecte, però s'hi acostava) (DCVB)
cantar   *cantúria* 'conjunt de cants' (DCVB)
[*ventar*]   *ventúria* 'ventada' (DCVB)

Probablement és una extensió d'ús del quasisufix que apareix adjuntat a adjectius (o a altres primitius substantius que indiquen 'estat') quan cal fer el substantiu abstracte amb matís de grandària:

- [35] *fosc*   *foscúria* 'foscor'
blanc   *blancúria* 'blancor'
pena   *penúria* 'pobresa, gran pena econòmica'
vell   *vellúria* 'gent vella'

i que també serveix per a designar llocs (*boscúria*, *endreçúries*).

15. El quasisufix *-ug* (o *-uc*)

Ruaix (1987: 41, n. 7) reporta l'existència d'un quasisufix *-ug* nominalitzador. Aporta un matís que a vegades és diminutiu/imperfectiu i a vegades augmentatiu. Alguns derivats són masculins i alguns són femenins (i a vegades un mateix verb dóna tots dos gèneres en el substantiu: *ballaruc* i *ballaruca* o *ballaruga*); podem considerar que aquesta vacil·lació es deu al fet que ens trobem en l'àmbit dels quasisuffixos, on ja no operen les regles de formació de mots, i per tant és més fàcil el canvi de gènere per pseudoflexió.

Aquest quasisufix apareix adjuntat a dos tipus de bases (sempre de la I conjugació, d'acord amb els exemples que hem trobat). En primer lloc, apareix adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs):

- [36] *lladrar*   *lladruc* 'ganyol, acte d'un gos de bordar'

menjar   *menjuc* 'menjada que es fa picant, poc consistent'
menjar   *menjuga* 'menjada'

En segon lloc, apareix adjuntat a la forma d'infinitiu. En aquest cas, però, també es podria considerar que hi ha un sufix (o quasisufix) *-ar* aspectiu, ja que també tenim *badaluc*, on potser el sufix (o quasisufix) aspectiu és *-al*, presumiblement variant del sufix (o quasisufix) *-ar* (si consideréssim que apareix adjuntat a un infinitiu, aleshores cal considerar que a *badaluc* hi ha hagut un canvi fonètic de *r* a *l*):

[37] *badar*   *badaluc* 'clivella grossa'
ballar   *ballaruca* o *ballaruga* (s'usa sobretot en l'expressió *fer ballarugues*, DLC3)
tallar   *tallaruca* 'retall'

Sobre *menjuga*, diu Eugeni S. Reig (estudiós del lèxic valencià):

"Els valencians no diem *menjua*, diem *menjuga* i *menjussa*, segons llocs. La paraula *menjua* la recull el DIEC amb el significat de 'cosa per a menjar'. Fabra no la va recollir al seu *Diccionari de la llengua catalana*. El DCVB la recull, però la dóna com a pròpia de Mallorca i Menorca. Sobre la seua etimologia diu: "derivat de *menjar*, amb el quasisufix *-ua* que no és d'origen clar" [...]. Coromines també diu que *menjua* és balear, però no explica l'etimologia. La variant valenciana *menjuga* no la recull cap diccionari. La variant *menjussa* la recullen el DIEC, el DV[al] i el *Gran diccionari* de l'Enciclopèdia Catalana amb el significat de 'menjar mal preparat', però només els dos darrers l'arreglen amb el significat de 'menjar'. En fi, el DIEC recull només la variant balear *menjua* però no les valencianes *menjuga* i *menjussa*. [...] Posaré els exemples de *menjuga* que he usat per a il·lustrar aquest mot en l'ampliació que estic fent del meu llibre [REIG 1999]. 1) Acció de menjar. *Hui hem fet una bona menjuga. Ja vorem demà!* 2) El fet de menjar. *Al teu nóvio li agrada massa la menjuga. Es farà gord com un porc, ja ho voràs.* 3) Cosa per a menjar, allò que hom menja. *Dona, tu ja saps que a mi això de les bodes no em fa massa gràcia, però si hi ha bona cosa de menjuga sí que aniré.*" (Eugeni S. Reig, Zèfir [llista de correu], 28-12-2000)

Sembla, doncs, que *menjua* prové de *menjuga* amb caiguda de *-g-* intervocàlica (compareu-ho amb *arruga*, pronunciat *(ar)rua* a molts indrets, o *nugar-se*, pronunciat *nuar-se* a molts indrets).

Alhora, *ballaruga* presenta també la forma *ballaruca*; per tant, es podria considerar la possibilitat que hi ha el sufix *-ug* (és a dir, fonològicament /ug/) pot prendre la forma fonològica /uk/, si més no en algun cas, potser per reinterpretació fonològica (el segment fonològic /ug/ es pronuncia [uk]). Aquesta reinterpretació fonològica es dóna en altres casos: *foc* i *lloc* tenen, com a darrer fonema, /g/, per tal com tenim *foguera* i *llogar*; però en la parla col·loquial quan s'hi adjunta el sufix dimintiu *-et* tenim *foquet* i *lloquet* (*Fes-me un lloquet*, per exemple).

També tenim els substantius d'acció i efecte *llampuc* o *llampuga*, sinònims de *llampec*.²⁵ Pot tractar-se del quasisufix *-ug*, però hi ha altres possibles explicacions:

²⁵ El DLC3 només dóna *llampuc* com a sinònim de *llampec*, però no pas *llampuga*. El DSin considera

- a) Pot ser el quasisufix diminutiu *-uc*.
- b) Pot ser el sufix *-eg* (que apareix en verbs) alterat fonèticament (*llampegar*, *esdentegar*, *espedregar*, *apedregar*, *pedregar*, etc.).
- c) Pot ser el quasisufix *-eg* alterat fonèticament (*fredoleg* vs. *poruc*).

Aquests derivats poden generar verbs de segona generació:

[38]	<i>menjuca</i>	<i>menjucar</i>
	<i>ballaruga</i>	<i>ballarugar</i>

16. El quasisufix *-en+F*

El quasisufix *-en+F* només l'hem trobat en dos mots:

[39]	<i>mullar</i>	<i>mullena</i>
	<i>oferir</i>	<i>ofrena</i>

Potser s'hi podria afegir *cantilena*, amb un segment *-il-* de paper gens clar. En el cas de *mullena*, apareix adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs). En el cas d'*ofrena* és més difícil determinar quina és la base a la qual apareix adjuntat. Podria ser [*ofer*], que és l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs), però amb una reducció fonètica posterior (*oferena* > *ofrena*).

17. El quasisufix *-any*²⁶

El quasisufix *-any* (BRUGUERA 2001: 339) apareix en alguns substantius d'acció i efecte amb la significació bàsica de 'resultat' i, a més, amb sentit lleugerament pejoratiu. Com que només n'hem trobat exemples de la I conjugació, és difícil determinar si la *a* és la vocal temàtica (cas en què la base seria el radical verbal, és a dir, l'arrel i la vocal temàtica) o si forma part del quasisufix (cas en què la base seria l'arrel verbal, és a dir, sense vocal temàtica):

[40]	ant. <i>averar</i> 'adverar'	<i>averany</i> 'auguri' (DUARTE & ALSINA 1986: 100)
	<i>esborrar</i>	<i>esborrany</i> 'escrit que és canviat sovint fins a trobar la forma definitiva'

---

sinònim *llampuga* de *llampec*.

²⁶ Aquest quasisufix potser té relació amb l'aspectualitzador *-any* que trobem a *aligany* 'aguilot', *carrerany*, *cruany* 'tros de llenya mal cremat', *rierany* 'rierol', *secany* 'seca', *viarany* 'caminoi', etc.

<i>esgarr(inx)ar</i>	<i>esgarrany</i> ‘esgarrinxada, ferida lleu que queda després que algú s’hagi esgarrinxat’ (tb. <i>esgarriny</i>)
<i>estroncar</i>	<i>estroncany</i> ‘tros de branca que hom ha estroncat’, ²⁷
<i>fogar</i> ‘foguejar’	<i>foganya</i> ‘foguera’ (DCVB)
[<i>fusar</i>]	<i>fusany</i> (tb. <i>fusall</i>) ‘barra que hom ha afusat’
<i>parar (una trampa)</i>	<i>parany</i> ‘trampa parada’ (ant. tb. <i>paraó</i>)

18. El quasisufix *-erri*

El quasisufix *-erri*, d’ús “restringidíssim” (MASCARÓ 1986: 23), permet obtenir dos tipus de mots, ambdós d’ús col·loquial (RULL 2004: 186-187).²⁸ Apareix adjuntat a l’arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) en verbs d’ús popular de la I i la II conjugació (no n’hem trobat exemples de la III).

En primer lloc, designa la ‘persona que fa una activitat habitualment’, quan aquesta activitat és més aviat un vici, una actitud habitual algun cop mal vista, una manera de comportar-se que no és gaire acceptable, etc., i hi aporta un matís d’intensificació i fins d’exageració:

[41] <i>beure</i>	<i>beverri</i> ‘persona que beu molt’ (o <i>beverra</i> al DCVB)
<i>cagar</i>	<i>caguerri</i> ‘persona covarda’ (col·l. <i>cagar-se</i> ‘tenir molta por’)
<i>fumar</i>	<i>fumerri</i> ‘persona que fuma molt’
<i>jugar</i>	<i>juguèrria</i> ‘persona a qui li agrada molt jugar’
<i>mamar</i>	<i>mamerri</i> ‘infant que mama molt’, ‘persona a qui li agrada beure’ (col·l. <i>mamar</i> ‘beure alcohol’)

Hem observat que aquest sufix pot vacil·lar quant a morfologia, atès que tant pot ser variable com invariable:

[42] <i>beverri</i>	Segons el DLC3: variable per a masculí i femení (<i>un beverri</i> i <i>una bevèrria</i>) A Valls: <i>bevèrria</i> invariable per als dos gèneres
<i>mamerri</i>	Segons el DLC3 (i referit a infants): només masculí
<i>caguerri</i>	Segons el DLC3 (i referit a l’accepció de la por): només masculí A Falset (i referit a la persona que defeca): variable per als dos gèneres A Valls (i referit a la persona que defeca): només forma femenina

²⁷ Apareix al DSin, s. v. *foradar*, s. sv. *esvorancar*, amb aquest exemple: *En enfil·lar-se a l’arbre, un estroncany li va esvorancar les calces.*

²⁸ Per al primer ús (persona) podem considerar-ho ja sufix, bé que molt poc rendible, perquè es creen mots nous. En canvi, amb el segon sentit (el substantiu d’acció i efecte, que és el que ens interessa) no és rendible i per això en aquest treball ho etiquetem com a quasisufix. La vivesa d’aquest sufix per al primer valor queda palesa amb aquest exemple: *whiskerri*. El trobem en una il·lustració de la revista de temàtica lingüística *Com*. També tenim *estanyerri* ‘estanyapaelles’ (DECLC, vol. III, pàg. 749, s. v. *estany*).

	(<i>caguèrria</i>) per a tots dos gèneres
<i>pixerri</i>	A Valls (i referit a la persona que orina): només forma femenina (<i>pixèrria</i>) per a tots dos gèneres
<i>juguerri</i>	A Valls (i referit a la persona que juga): només forma femenina (<i>juguèrria</i>) per a tots dos gèneres

El segon ús d'aquest quasisufix és designar les 'ganes de fer una cosa' però també l'acció de fer una cosa'; per tant, es pot considerar sinònim del sufix *-er+F₁* [veg. cap. *Sufixació*], si bé *-erri* té matís augmentatiu ('moltes ganes de fer una cosa, ganes imperioses de fer una cosa'). Per a aquest ús, els derivats solen ser femenins:

[43]	<i>cagar-se</i>	<i>caguèrria</i> 'necessitat de defecar, caguera', 'evacuació'
	<i>pixar-se</i>	<i>pixèrria</i> 'necessitat d'orinar, pixera', 'orinada'
	<i>beure</i>	<i>bevèrria</i> 'vici de beure molt'
	<i>fumar</i>	<i>fumerri</i> (masc.) 'ganes de fumar, fumera'

El fet que hi hagi dos significats ('ganes de fer una cosa' i 'persona que habitualment fa una cosa') i que cada significat es revesteixi generalment d'un dels dos gèneres (masculí i femení) pot fer-nos plantejar si es tracta de dos sufixos (o dos quasisufixos) distints. Ara bé: no hi ha regularitat en aquest camp, com es veu en *fumerri* (masculí que indica 'ganes de fumar') o *juguèrria* (formalment femení, que indica 'joganer'). Com hem anat dient, ens movem en l'àmbit dels quasisufixos, on no hi ha operativitat en les regles. Creiem que *-erri* és molt poc rendible, fins al punt que està a punt de fossilitzar-se; i això fa que semànticament presenti una certa variabilitat. Així, per exemple, a la Cerdanya aquest quasisufix és un mer augmentatiu (sinònim del sufix augmentatiu *-ot*):

[44]	<i>camperri</i> 'camp gran' (DCVB)
	<i>fumerri</i> 'gran quantitat de fum, fumassa' (DCVB)

En tots tres casos ('persona que fa una cosa', 'moltes ganes de fer una cosa' i 'gran'), el sufix *-erri* evoca una exageració (a 'persona que fa una cosa' l'exageració és el vici o l'afició a una cosa mal vista). D'aquí que es pugui agrupar en un sol morfema, amb polivalència semàntica. Les diferències de gènere poden explicar-se per processos de pseudoflexió amb una certa regularitat però no pas absoluta.

19. El quasisufix *-ass(+F)*²⁹

---

²⁹ Aquest quasisufix potser té connexions semàntiques amb l'augmentatiu *-ass* (*germanàs*, *xicotàs*, *cotxàs*, *planassa*, *gentassa*), el sufix que designa les restes o femtes d'éssers vius (*gallinassa*, *pinassa*, *roldorassa*, *vinassa*, *colomassa*) i el sufix que designa produccions vegetals consumibles (*juvertassa*, *moriscassa*, *melassa*).

El quasisufix *-ass(+F)* serveix per a designar l'‘efecte’. Els mots creats amb aquest quasisufix són femenins, si bé n'hi ha algun de masculí com *nevàs* (potser per pseudoflexió). Com que només n'hem trobat exemples de la I conjugació, no es pot saber a quina base apareix adjuntat, si a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) o al radical verbal (arrel i vocal temàtica):

- [45] ant. *crebar* ‘rebentar’ *crebassa* ‘clivella produïda en un cos per sequedat, fred, vellura, malaltia; esquerda de la superfície d'una glacera’
llepar *llepassa* ‘marca que queda després d'haver passat un drap, una escombra, un fregall, una brotxa, etc., com si fos una llepada’
nevar *nevàs* o *nevassa* (DCVB; la forma masculina, localitzada a la Catalunya Nord; la forma femenina, localitzada a València)
(a)*nugar-se* *nugassa* ‘acció de nugar-se’
lligar *lligassa* ‘allò que lliga i que impedeix obrar amb llibertat’

20. El quasisufix *-'eg*

El quasisufix *-'eg* permet designar el ‘resultat’, allò que queda. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) de verbs de la I i la II conjugació:

- [46] *batre* ‘pegar, picar’ *bàtec* ‘xàfec’ (segons el DLC3, acompanyat sempre del sintagma preposicional *d'aigua*: *bàtec d'aigua*)
córrer *còrrec* ‘solc produït per l'aigua després d'una ploguda forta’³⁰
escórrer *escòrrec* o *escòrrec* ‘còrrec’
prestar *préste*
xafar? *xàfec* ‘pluja forta de durada curta’
xorrar ‘rajar molt’ *xòrrec* ‘còrrec’

Reportem la informació del GDLC sobre els mots terminats en *-'ec* (notem la irregularitat en el tractament d'aquests mots i de la referència al quasisufix en qüestió, indicatiu de la poca definició d'aquest quasisufix —la informació que trobem a *bàtec* és la mateixa que trobem a *batec*—):

xàfec

Deriv. de *xafar* amb el quasisufix particular *-ec* (v. *càvec*, *ràfec*, *tàvec*).

ràfec

Ant. *rafe*, de l'àr. vg. *rāffā*, pronúncia tardana de *rāffa*, més conegut en la forma *raff*, íd., pl. col·lectiu d'aquell, amb una *-c* epitètica (cf. *tàvec*, *ràvec*).

³⁰ Més informació sobre el mot *còrrec* a Domingo (2001b: 24).

bàtec

De *bategar*.

càvec ['eina per a cavar']

Mot format sobre ll. *cavare* amb quasisufix *-ec* àton per influx del ll. *manicum* 'màneg', extret de *manica* 'ganxo o garfidor d'abordatge', der. de *manus* 'mà'.³¹

Pel que fa a la sonoritat de la velar final, hem tingut en compte mots com *corregall*, *xafegar* o *xafeguer*, en què l'expansió cap a la dreta demostra que el so velar és sonor (/g/).

S'ha de dir que en alguns dialectes el segment *-'eg* presenta una vocal palatal tancada [i]: *escòrric* (al Priorat). Aquesta solució es dona en altres casos formalment idèntics: *mànic* (per *màneg*), *màniga* (per *mànega*), *rònic* (per *ròneg*), etc.

21. El quasisufix *-imoni*

La terminació *-imoni* també la trobem en determinats substantius d'acció i efecte. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) en verbs de la I i la II conjugació (no n'hem trobat exemples de la III, per bé que no sembla que hi hagi blocatge):

[47]	<i>créixer</i>	<i>creiximoni</i> 'augment, crescuda; especialment, augment que fa el blat al graner o en traspalar-lo'
	<i>prestar</i>	<i>prestimoni</i> 'préstec, el fet de prestar una cosa'
	<i>testar</i>	<i>testimoni</i> 'el fet de testar o testificar'

Existeix, també, *querimònia*, sinònim de *querella*; l'existència d'aquests dos substantius d'acció i efecte, l'un amb *-imoni* i l'altre amb *-ell*, ens pot fer pensar en l'existència d'una base verbal latent [*quer*].

22. El quasisuffixos *-eri* i *-iri*

El quasisufix *-eri* apareix adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) i algun cop pot tenir forma culta:

[48]	<i>batejar</i>	ant. i dial. <i>batisteri</i> 'bateig' (arrel culta [<i>bastist</i>])
	<i>dir</i>	<i>dicteri</i> 'dita ofensiva' (arrel culta [<i>dict</i>])
	<i>captivar</i>	<i>captiveri</i> 'estat del qui és captiu'
	<i>encantar</i>	<i>encanteri</i> 'acció d'encantar algú'
	ant. <i>safumar</i> 'fumigar'	<i>safumeri</i> 'acció de safumar' (DCVB)

³¹ El mot *ràvec* no té entrada pròpia, però, al costat de *rave*, el mateix diccionari entra *ravegalla* 'ravenissa grossa', *raveguí*, etc., formats damunt de *ràvec*.

Hi ha una altra terminació molt semblant fonològicament a aquesta, *-iri*; en podria ser una variant fonètica:

- [49] *cantar* *cantiri* 'cantúria, cants'
captar *captiri* 'acapte, acció de fer capta'

23. El quasisufix *-anc*³²

El quasisufix *-anc* (BRUGUERA 2001: 338) serveix per a indicar l'efecte'. Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) en verbs de la I i la II conjugació (no n'hem trobat exemples de la III):

- [50] *escórrer* *escorranc* 'escórrec'
esborrar *esborranc* 'esborrall, gargot en un escrit'
xorrrar 'rajjar' *xorrranc* 'escórrec' (DCVB)

Potser també s'hi podria afegir *esvoranc*; per bé que provingui etimològicament de *bora* 'cova', es pot relacionar amb *esvorar* 'llevar la vora (d'alguna cosa)' (GDLC).

24. El quasisufix *-et*³³

Hi ha uns pocs substantius d'acció i efecte que presenten la terminació *-et*, especialment per a indicar un 'efecte petit, menut, reduït' (vegeu, per exemple, 'taques petites' o 'veu aguda, d'espiguet'). El derivat sol ser masculí, però també n'hi ha algun de femení (potser per pseudoflexió). Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) en verbs de la I conjugació (no n'hem trobat exemples de la II i la III):

- [51] *berenar* *bereneta* 'berenada'
escarrifar *escarrifet* 'esgarrifança' (*escarrifar* és una variant d'*esgarrifar*)
(OnCat, s. v. *griu*)
escoltar *escoltet* o *escolteta* 'acció de dir una cosa a cau d'orella'
llepar *llepet* 'taqueta que deixa una cosa per contacte'
rabiar *rabieta* 'enrabiada, acció de rabiar'
tastar *tastet* 'tast' (*fer el tastet (d'una cosa)*)

³² Sembla que aquest quasisufix és diferent de les terminacions que trobem en altres mots que no designen 'accions': *salanc(a)*, *tovanc*, *torranc*; *verdanc* (cf. *verduc*), *burxanc*, etc.

³³ Convé distingir aquest quasisufix del sufix que permet obtenir, a partir de verbs, substantius que designen l'eina amb què es fa una cosa' (*rasquet* 'eina per a rascar', *trabuquet*, *xumet* 'estri perquè els infants xumin', etc.).

untar   *untet* 'taca produïda per una cosa que unta' (tb. *untó*)

En el cas de *tastet*, potser no hi ha un tal quasisufix *-et*, sinó que segurament es tracta del substantiu *tast* amb el sufix diminutiu *-et*. Quant a *traveta* (en frases com *fer la traveta*) és possible també que es tracti del sufix diminutiu *-et* adjuntat al substantiu *trava* (el qual indicaria 'objecte', i no pas 'acció'). Per també pot ser que es tracti d'aquest quasisufix.

Creiem que, pel tipus de verbs als quals s'adjunta i per la nul·la rendibilitat, cal considerar aquesta terminació un quasisufix diferent del sufix *-et* aplicat a verbs de soroll (que veiem a *refilet*, *ruflet*, etc. [veg. cap. *Sufixació*]).

25. El quasisufix *-ol*³⁴

El quasisufix *-ol* el trobem en mots populars. Podria tenir relació amb el quasisufix *-ol* diminutiu (*bestiola*), perquè aporta un matís de 'diminutivitat' al substantiu d'acció i efecte, en el sentit que l'acció és de poca entitat. Les bases a les quals apareix adjuntat són diverses, i sovint es combina amb altres sufixos aspectius:

[52]	<i>cantar</i>	<i>cantussol</i> 'cant monòton' (<i>-uss</i> : despectiu) (<i>fer el cantussol</i> 'demanar els infants alguna cosa ploriquejant')
	<i>marrar</i>	<i>marranxola</i> 'marrada, volta que hom fa desviant-se del' (<i>-anx</i> : aspectiu)
	<i>ploviscar</i>	<i>ploviscol</i> 'plovisqueig'
	<i>rabiar</i>	<i>rabiola</i> 'rabiada de criatura'
	<i>tornar</i>	<i>torniol</i> 'cada volta que fa una massa gasosa o líquida, animada d'un moviment giratori' (<i>Els torniols del fum</i>)
	<i>tòrcer-se</i>	<i>torterol</i> 'espiral de vent, de fum'
	<i>xarrar</i>	<i>xarrola</i> 'fet de xarrar sovint' (Elx)

26. El quasisufix *-ri*

Troblem, també, mots amb el quasisufix *-ri* adjuntat al radical (arrel i vocal temàtica). Només n'hem trobat exemples de la I conjugació. Els mots que tenen aquest quasisufix poden ser masculins o femenins:

[53]	<i>comentar</i>	<i>comentari</i> 'cosa que es comenta'
------	-----------------	--

---

³⁴ Hi ha un altre morfema *-ol* adjuntat a sons que els gramaticalitza [veg. cap. *Conversió*].

<i>encantar</i>	<i>encantària</i> ‘encanteri’ (emprat sobretot en la locució <i>donar encantàries</i> —que també pot ser <i>donar encantalls</i> — ‘encantar, fascinar, embruixar’)
<i>pregar</i>	<i>pregària</i> ‘acció de pregar’ (DUARTE & ALSINA 1986: 100)

27. El quasisufix -òrum

Des del punt de vista semàntic, el quasisufix -òrum permet donar un matís de comicitat al significat bàsic d’‘acció’. Apareix adjuntat a dos tipus de bases: una, formada per l’arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs); l’altra, formada pel radical verbal (arrel i vocal temàtica) amb un interfix -t- per a permetre la unió del quasisufix. Sembla que el segon tipus de base és més habitual, però quan el verb primitiu té una certa llargada sembla que es prefereix la primera base. Només n’hem trobat exemples de la I conjugació:

- [54] *empastifar* *empastifòrum* (DECLC, vol. VI: 239, s. v. *pasta*) ‘empastifada’
mesclar *mesclòrum* ‘mescla’
- [55] *rallar* ‘xerrar’ *rallatòrum* (DCVB) ‘verborrea, acció de parlar en excés’
robar *robatòrum* (DCVB) ‘robatori gros’ (es pot sentir en frases que denoten àmbit eclesiàstic: *Robatòrum per menjatòrum no és peccatòrum*)
xarrar *xarratòrum* (DCVB)

28. El quasisufix -’men

Alguns substantius d’acció i efecte tenen el quasisufix -’men, que generalment expressa ‘resultat’. Apareix adjuntat a bases formades pel radical verbal (arrel i vocal temàtica). Només n’hem trobat exemples de la I conjugació:

- [56] *dictar* *dictamen* ‘allò dictat’
gravar *gravamen* ‘el resultat de gravar una cosa fiscalment’ (sin. *gravació*)
vexar ant. *vexamen* ‘allò que vexa’ (sin. *vexació*)

29. El quasisufix -ull

Mascaró (1986: 30) reporta el quasisufix -ull, encara que no n’especifica el valor. Hi veiem dos usos, cadascun dels quals apareix amb una base distinta. Tenim que:

— Apareix adjuntat a una base formada per la forma d’infinitiu; aleshores

indica 'despectivitat'.

— Apareix adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs); aleshores indica 'diminutivitat'.

Exemples:

[57] *cantar*   *cantarulla*
      cagar   *cagarulles*

[58] *créixer*   *creixull* 'brot' (DCVB; localitzat a Mallorca)
      escapçar   *escapçull* 'escapçada petita' (DCVB; localitzat a Mallorca)

És possible que estigui relacionat amb un altre quasisufix que expressa 'diminutivitat' (que veiem a *peüll(a)* (de *peu*), *casull* (de *casa*), *barracull* (de *barraca*; sinònim de *barracot*), etc.). En aquest supòsit, tampoc sabem si *escapçull* és el mot *escapça* amb el quasisufix aspectiu *-ull*, com a *casull*.

30. El quasisufix *-iny*

Mascaró (1986: 28) reporta el quasisufix *-iny*, que sembla que, adjuntat a una base formada per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs), a més de ser usat com a nominalitzador, aporta un matís aspectiu:

[59] [*rapar*]   *rapinya*
      esgarrar   *esgarriny*
      —   *magarrinya*

31. El quasisufix *-es+F*

Hi ha algun substantiu d'acció i efecte format amb el quasisufix *-es+F*. Aquest quasisufix té un funcionament irregular (no apareix adjuntat a les mateixes bases i en algun cas —per exemple, *fotesa*— no és ben bé un substantiu d'acció i efecte):

[60] [*ensopir*]   *sopitesa* 'ensopiment' (cf. *sopor*, del qual és sinònim)
      xerrar   *xerradesa* 'fet de xerrar'
      fotre   *fotesa* 'cosa sense importància'

En altres casos no hi ha aquest quasisufix, sinó el nominalitzador d'adjectius. Així, el mot *estranyesa* no es relaciona amb *estranyar*, sinó amb *estrany*. En canvi, a

fotesa no hi ha cap adjectiu: el primitiu és el verb *fotre*.³⁵

32. El quasisufix *-ic*

Hi ha un quasisufix *-ic*, que podria ser una variant del sufix *-ic* diminutiu (*bo* > *bonic*, *ca* > *canic*, *papallona* > *papallonic*, *pla* > *planic*, etc.):

- [61] *ploure*   *plouic* 'plovisqueig' (DCVB)
plorar   *ploricó* 'plor fingit' (usat en l'expressió *fer el ploricó* 'queixa en què s'intenta inspirar compassió')

En el cas de *ploricó*, però, podria ser [*plor* + sufix diminutiu *-ic* + sufix diminutiu *-ó(n)*] (cf. *rajolí*, *reietó*, *ratolí*, etc., amb dos diminutius). Existeix, també, el substantiu *plorimic* (DCVB), que vol dir 'petit plor', però no és clara la relació amb aquest grup [veg. cap. *Sufixació*, sufix *-im*].

33. El quasisufix *-um*

El quasisufix *-um* el trobem en dos casos, l'un adjuntat a l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs) i l'altre adjuntat a la forma d'infinitiu:

- [62] *pixar*   *pixum* o *pixums* 'orina expel·lida'
beure   *beurum* 'beuratge' (DCF) (sin. *beurim*)

No podem afirmar amb fermesa, però, que sigui efectivament un quasisufix nominalitzador. El mot *pixum* pot ser un derivat de *pix* 'orina' amb el sufix col·lectivitzador *-um* (*cabrerum*, *soldadum* (DCVB)).

34. El quasisufix *-e*

Hi ha substantius d'acció i efecte amb el quasisufix *-e*:

- [63] *plorinyar*   *plorinyea* (DCVB) (localitzat a Mallorca)
pispar   *pispeio* 'acció de pispar' (DCPopArg)

Podria ser que *-e* fos un quasisufix que serveix per a designar, en el llenguatge col·loquial, substantius que expressen accions. D'aquí ve que també tinguem *ganyipea*

---

³⁵ Barri (1999) considera que *fotesa* prové del francès.

‘acció o ganes de menjar’ (DCPopArg), derivat de *ganyips* ‘menjar’, i no d’un possible verb *ganyipar* (que no hem documentat). S’ha de dir, també, que *pispeio* és, segons s’indica a l’obra en què apareix recollida, l’adaptació del català del mot espanyol *pispeo* (amb antihlàtica; cf. *teiatro, paiella, ideia*).

35. El quasisufix *-uss+F*

Existeix el quasisufix *-uss+F*, que ha donat substantius d’acció i efecte amb un matís despectiu, i que apareix adjuntat a una base formada per l’arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs):

- [64] *batre’s*   *batussa* ‘acte de batre’s dos o més a cops, a pedrades, a trets, etc.; baralla, raons, disputes, entre dos o més; pallissa’
menjar   *menjussa* ‘menjada’ (Eugeni S. Reig, *Zèfir* [llista de correu], 28-12-2000)

Potser és el mateix sufix *-uss* despectiu que trobem en altres contextos:

- [65] *cantussar* ‘cantar [+DESP]’ o ‘cantar [+IMPERF]’
carnús ‘carn dolenta’
carnussa ‘abundància fastigosa de carn’
gentussa ‘gentalla’
pallús ‘pallot, rebuig de la palla’
parrús ‘parra borda’
pelussa ‘pèl [+DESP]’

36. El quasisufix *-if+F*

El mot *enganyifa* és un substantiu d’acció i efecte possible d’*enganyar*, amb un sentit específic. Podria ser que, en aquest cas, hi hagués un quasisufix *-if* de valor aspectiu, que aporta un matís d’‘imperfeció’ en una acció. En aquest cas, el quasisufix *-if* s’adjuntaria al mot *engany* (després feminitzat). Trobem aquest sufix en mots diversos, com ara verbs i adjectius, en combinació amb algun prefix:

- [66] *empastifar* [*en-* + *past(a)* + *-if* + V]
enganxifós [*en-* + *ganx(o)* + *-if* + *-ós*]
esborrifar [*es-* + *borr(a)* + *-if* + V]
esgarrifar [*es-* + *garr(a)* + *-if* + V]?
spellifar [*es-* + *pell* + *-if* + V]

37. El quasisufix *-’it*

En català existeix el mot *dèbit*, relacionable amb el verb *deure* (existeix, per exemple, el *dèbit conjugal* 'deure que té el marit o la muller d'accedir a la justa demanda d'unió carnal per part de l'altre'). Podria ser que hi hagués un quasisufix *-'it*, adjutable a bases cultes, ja que al costat d'aquest mot tenim *crèdit* 'allò que permet que hom cregui una cosa o algú' (*Les seves paraules no tenen crèdit*) i també *targeta de dèbit* i *targeta de crèdit* (instruments bancaris). Podríem considerar dins aquest grup *hàbit*, *superàvit*, *emprèstit* i *rèdit* (aquest darrer relacionable amb *rendir*).

Per a explicar aquest grup de mots des de la diacronia n'hi ha prou dient que són cultismes. Des de la sincronia es fa més difícil trobar una explicació satisfactòria per a aquest grup. Difícilment es pot considerar *-'it* un sufix, ja que no és rendible però també apareix en una llista més o menys llarga de derivats (en tot cas, es pot posar a la llista de quasisufixos). Per això es pot considerar un quasisufix adjuntat a bases cultes, que es troba només a *dèbit*, *crèdit* i algun altre.

38. El quasisufix *-erí+F* (o *-arí+F*)

El quasisufix *-erí+F* (o *-arí+F*) apareix en alguns substantius d'acció i efecte, adjuntat a bases formades per l'arrel verbal (sense vocal temàtica, doncs):

[67]	<i>brodar</i>	<i>brodaria</i> 'brodadura'
	<i>burlar-se</i>	<i>burleria</i> 'acció de burlar-se'
	<i>emprar</i>	<i>empreria</i> 'ús' (DECLC, vol. III: 306, s. v. <i>emprar</i>)
	<i>escombrar</i>	<i>escombraries</i> 'allò que queda havent escombrat'
	<i>esquellejar</i>	<i>esquelleria</i> 'dring d'esquelles' (tb. <i>esquelleig</i>)
	<i>estar-se</i>	<i>estaria</i> 'el fet d'estar-se en un lloc'
	<i>garlar</i>	<i>garleria</i> 'acció de garlar'
	<i>llagotejar</i>	<i>llagoteria</i> 'acció de llagotejar'
	<i>parlar</i>	<i>parleria</i> 'manera de parlar' (RUAIX 1987: 41, n. 7; segons el DCVB, 'acció de parlar, sobretot massa i malament')
	<i>porgar</i>	<i>porgueries</i> 'porgadures'
	<i>robar</i>	<i>roberia</i> 'acte de robar'
	<i>romancejar</i>	<i>romanceries</i> 'romanços'
	<i>somicar</i> o <i>somiquejar</i>	<i>somiqueria</i> 'somiqueig' (DCVB)
	<i>sonar</i>	ant. <i>sonaria</i> 'el fet de sonar' (<i>La sonaria de les campanes</i>) (DCVB)
	<i>vagar</i> o <i>vag(ar)ejar</i>	<i>vagueries</i> 'pensaments que té qui vagueja'

Colomina (1993: 31) afirma que el terme *escombraria* està mal escrit als diccionaris, i que hauria de ser *escombreria*. Aquest autor també proposa corregir *brodaria* per *broderia*. La confusió gràfica es deu a la pronúncia vacil·lant de vocals

d'aquesta mena en els parlars occidentals inclosos, vacil·lació que ha quedat també ens els diccionaris (*bescoll/bascoll, llarguerut/llargarut, cagerada/cagarada*, etc.).

39. El quasisufix *-nd*+F

Trobem un quasisufix *-nd*+F en alguns substantius d'acció i efecte, adjuntat a una base formada —sembla— pel radical verbal (arrel i vocal temàtica), amb alguna variació del radical (segurament per al·lomorfa culta):

[68]	<i>cloure</i>	<i>cloenda</i> 'acció de cloure un acte'
	<i>compondre</i>	<i>componenda</i> 'solució de compromís' ³⁶
	<i>corregir</i>	<i>corrigenda</i> 'fe d'errates'
	<i>dir</i>	<i>dienda</i> 'allò que es diu entre la gent'
	<i>reprimir</i>	<i>reprimenda</i> 'repremsió forta'

El trobem, també, designant objectes:

[69]	<i>vivenda</i> 'lloc on es viu' (no admès oficialment però molt usual)
	<i>bevenda</i> 'beguda, cosa per a beure'

S'ha de dir que aquesta terminació no es pot considerar un sufix no tan sols per la baixíssima (gairebé nul·la) rendibilitat, sinó també perquè s'usa amb altres valors semàntics, cosa que ens fa pensar que és una quasiforma verbal impersonal habilitada. En efecte, trobem diversos grups de mots amb *-nd*. Primer, tenim els substantius d'acció i efecte i substantius de lloc llistats adés. Segon, tenim adjectius que designen la 'persona que fa una acció' o 'persona que ha de fer una acció per a assolir un estat':

[70]	<i>confirmand</i> 'persona que ha de rebre el sagrament de la confirmació'
	<i>doctorand</i> 'persona que s'ha de doctorar'
	<i>educand</i> 'persona que està en procés d'educació'
	<i>examinand</i> 'persona que està en procés d'examinació'
	<i>graduand</i> 'persona que s'ha de graduar'
	<i>ordenand</i> 'persona que ha de ser ordenada (un càrrec eclesiàstic)'

I, tercer, tenim substantius que designen el 'nombre que exerceix una funció en una operació matemàtica':

---

³⁶ El diccionari no recull *componenda*, però el consigna el DFreq en tres ocasions (dues ocurrències al període 1904-13, i una ocurrència al període 1969-73). També l'hem recollit oralment (*Catalunya Nit*, Catalunya Ràdio, 10-3-2000).

[71]	VERB	ADJECTIU I SUBSTANTIU
	<i>[addir]</i> (cf. <i>addició</i>)	<i>addend</i> 'segon dels dos membres d'una addició'
	<i>dividir</i>	<i>dividend</i> 'quantitat que hom ha de dividir per un altre'
	<i>(dis)minuir</i>	<i>minuend</i> 'quantitat de la qual s'ha de sostreure una altra'
	<i>multiplicar</i>	<i>multiplicand</i> 'nombre que s'ha de multiplicar per un altre'
	<i>operar</i>	<i>operand</i> 'element que intervé en una operació'
	<i>radicar</i>	<i>radicand</i> 'en un radical, expressió que hi ha dins del signe radical i que, per tant, n'està afectada'
	<i>substreure</i>	<i>subtrahend</i> 'quantitat que ha de ser sostreta del minuend'
	<i>sumar</i>	<i>sumand</i> 'cadascuna de les quantitats a sumar'

També hi ha fossilitzats uns pocs adjectius amb *-nd* amb valor de 'capaç de causar un efecte' (*tremend* [cf. *tremir*], *estupend* [cf. *estupor*]) o de 'que ha de rebre l'acció expressada pel verb' (*reverend* 'que ha de ser reverenciat'). També existeix *lligand* 'en un complex bioquímic, grup d'ions o de molècules no metàl·liques que envolten un ió metàl·lic central'.

Per a fer encaixar tots aquests casos, en comptes de formular l'existència de diversos quasisuffixos, podem considerar que hi ha un sol quasisufix amb valor adjectiu, que és el que trobem a *augend*, *doctorand*, *reverend*, etc., amb el valor de 'que ha de l'acció expressada pel verb'. Amb la feminització per pseudoflexió tindriem substantius que indiquen 'acció' i 'lloc'.³⁷

Aquesta terminació presenta dubtes pel que fa a la seva genuïnitat. Només *cloenda* (al costat de *vivenda*) s'usa amb naturalitat. En canvi, l'espanyol fa servir molt més aquesta terminació per a substantius:

[72]	<i>beber</i>	<i>bebienda</i>
	<i>corregir</i>	<i>corrigenda</i>
	<i>joder</i>	<i>jodienda</i> col·l. 'acte sexual'
	<i>moler</i>	<i>molienda</i> 'mòlta'
	<i>ofrecer</i>	<i>ofrenda</i> 'ofrena'
	<i>reprimir</i>	<i>reprimenda</i>
	<i>vivir</i>	<i>vivienda</i> 'habitatge'

³⁷ Des del punt de vista històric, aquest grup de mots s'expliquen com una herència del gerundi llatí, una forma verbal impersonal. El llatí, a més de les formes impersonals actuals del català, tenia el gerundi (terminat en *-nd+T*) [on T és la terminació], el participi de futur (terminat en *-ur+T*; indicava 'que ha de ser fet') i el supí (terminat en *-u+T*; feia les funcions —avui en català expressades amb l'infinitiu— de complement de finalitat [*anava a trucar-te*] o de complement adjectival [*fàcil de dir*]). El gerundi tenia el valor d'adjectiu verbal amb significació passiva, és a dir, indicava 'que ha de ser fet o que pot ser fet' (VALENTÍ FIOU 1954: 114). Alguns dels adjectius amb *-nd* reportats precisament tenen aquest significat. Exemples extrets de Valentí Fiol (1954: 114-115): *Cupidus litterarum discendarum* [*cupidus* 'desitjós', *littera* 'lletra', *disco* 'aprendre'] 'desitjós d'aprendre de lletra'; *Locum urbi condendæ quæsiuit* [*loco* 'lloc', *urb* 'ciutat', *condo* 'fundar', *quæro -iui* 'preguntar'] 'va buscar un lloc per a fundar la ciutat'; *Multum temporis consumpsit in ponte faciendo* 'va consumir molt de temps a fer el pont'; *Comitia creando consuli* 'comicis per a elegir un cònsol'. El gerundi també podia tenir la funció de predicat, acompanyat del verb *esse*, en el qual cas expressava una obligació: *Mihi amanda est patria* 'la pàtria ha de ser amada per mi'; *Nemini nocendum est* [*nemo -inis* 'ningú', *noceo* 'fer mal'] 'ningú no ha de ser danyat'. Amb determinats verbs també expressava la finalitat.

40. Els quasisuffixos *-oi* o *-oll*

Hem deixat per al final els quasisuffixos *-oi* i *-oll* perquè presenten una certa complexitat, deguda a diversos fets:

- a) En primer lloc, cal determinar si hi ha un sol quasisufix o dos quasisuffixos. Podria ser que fossin dues variants del mateix quasisufix, ja que la *-ll* final es pronuncia [j] en els parlars ioditzants (regió de Girona i Illes). Però també hi ha arguments per a considerar que són quasisuffixos diferents: apareixen adjuntats a bases distintes (*jugaroi* o *jugaroll* enfront de *xopoll*); poden tenir valor semàntic lleument diferenciat (com veurem); i la pronúncia de la *o* és distinta en cada cas, tancada i oberta.
- b) En segon lloc, si són dos quasisuffixos diferents, resulta que a Eivissa un dels dos és rendible, mentre que l'altre no ho és; per tant, el rendible ja no seria un quasisufix, sinó un sufix.
- c) En tercer lloc, hi ha presència de derivats femenins (*peloia*, *resaroia*) al costat de masculins (*somicoi*, *rajaroi*), fenomen no del tot sistemàtic però a vegades prou sistemàtic.
- d) En quart lloc, s'hi barreja el fet que el sufix *-all* (que permet obtenir substantius d'acció i efecte a partir de verbs [veg. cap. *Sufixació*]) es pronuncia *-oi* a Eivissa, de manera que tenim un element més de confusió en la descripció d'aquests quasisuffixos (RIBES I MARÍ 2005).
- e) En cinquè i darrer lloc, existeix el sufix diminutiu i aspectiu *-oi* (*alzinoi*, *caminoi*). Podria ser que el quasisufix de *miroia* fos el mateix sufix diminutiu que hi ha a *alzinoi*. Alguns autors, com Moll (1968: 221), han suggerit aquest possible lligam. El valor afectiu de mots com *manyagoi*, *somicoi* o *miroia* avalen aquesta hipòtesi.

Ribes i Marí (2005)³⁸ ha estudiat els mots que acaben en [oj] o [ɔj] a partir de l'ús que se'n fa a Eivissa, on aquest(s) (quasi)sufix(os) té(nen) una certa vitalitat —en contraposició a la resta del domini lingüístic—, i ha arribat a la conclusió que hi ha diversos sufixos (alguns dels quals en realitat quasisuffixos, si bé Ribes i Marí no usa aquest terme, sinó *sufix paralitzat* o *sufix mort*, seguint la terminologia d'A. Moll (1957)). Un d'aquests sufixos és el diminitiu/aspectiu *-oi*, que veiem en mots com:

- [73] *alzinoi* 'alzina menuda'
bonicoi (aspectiu de *bonic*) (RIBES I MARÍ 2005: 390)
bornoi 'peça de suro flotant' (*born* 'cilindre buit que s'encorda' i 'peça de suro'; hi ha hagut una lexicalització del diminitiu)
caminoi 'caminet'

---

³⁸ Prèviament, A. Moll (1957) ja havia esbossat part del camí en l'estudi dels sufixos eivissencs.

frescoi (aspectiu de *fresc*) (RIBES I MARÍ 2005: 390)
Margaridoia (aspectiu de *Margarida*) (RUAIX 1998: 21)
menudoï (aspectiu de *menut*) (RIBES I MARÍ 2005: 390)
micoia 'miqueta, miconà' (RUAIX 1998: 21)
nassoi 'nassarró' (RUAIX 1998: 21)
quissoi 'quisso'
tiroia 'tireta'

Aquest sufix diminitiu, segons Ribes i Marí (2005: 395), “no determina la categoria de la base” (per tant s’adjunta a qualsevol tipus de mot, en principi) “i es limita a aportar-hi un matís semàntic relacionat amb la grandària o amb una valoració subjectiva”.

Després, hi ha dos (quasi)sufixos que, adjuntats a bases verbals, han donat derivats assimilables a substantius d’acció i efecte (i que són els que ens interessen en aquest treball). Els arguments per a considerar —com fa Ribes i Marí— que hi ha dos sufixos són el fet que s’adjunten a bases distintes, que el significat és lleument diferent i que la rendibilitat no és la mateixa. (Ribes i Marí considera que cal obviar la pronúncia de la *o* —oberta o tancada segons els casos— com a element per a determinar si ens trobem davant d’un (quasi)sufix o dos.)

D’una banda, tenim els mots amb *-oi* o *-oll* adjuntat a l’arrel verbal (només n’hem trobat exemples de la I conjugació):

[74]	<i>acabar</i>	<i>acaboll</i> (RIBES I MARÍ 2005: 393), potser deformació d’ <i>acaball</i>
	<i>alegrar</i>	<i>alegrois</i> ‘manifestacions d’alegria’ <i>alegroia</i>
	<i>aturar</i>	<i>aturoll</i> (RIBES I MARÍ 2005: 393), potser deformació d’ <i>aturall</i>
	<i>capgirar</i>	<i>capgirolla</i> ‘acte de capgirar-se’
	<i>començar</i>	<i>començoll</i> (RIBES I MARÍ 2005: 393), potser deformació de <i>començall</i>
	<i>mirar</i>	<i>miroia</i> ‘cosa que atreu la mirada’ (DLC3) ³⁹
	<i>pelar</i>	<i>peloies</i> ‘peles (de patata, de fruita, etc.)’ <i>peloia</i> (RUAIX 1998: 43; 1987: 42, n. 11)
	<i>penjar</i>	<i>penjoll</i> ‘cosa que penja’
	<i>somicar</i>	<i>somicoi</i> ‘somic, soroll que fa hom quan somica’
	<i>xopar</i> ‘mullar’	<i>xopoll</i> o <i>xipoll</i> ⁴⁰
	<i>xorrar</i> ‘rajat’	<i>xorroll</i> ‘regalim, regal d’un líquid greixós o viscos, marca que deixa’ (usat pejorativament) (REIG 1999: 713) ⁴¹

³⁹ El DLC3 reporta també l’expressió *fer miroies* ‘fer ganyotes perquè hom miri qui li es fa’ i *posar quelcom per miroia* ‘posar quelcom perquè la gent ho miri’.

⁴⁰ La forma amb palatal [i], *xipoll*, es pot explicar per assimilació amb al consonant precedent. Per tant, es pot considerar que *xipoll* és un derivat de *xopar*.

⁴¹ En el cas de *somicoi* i *peloia*, podria ser que fos el sufix diminitiu/aspectiu *-oi*, adjuntat a un substantiu: *somic* > *somicoi* (com *somicó*); *pela* ‘allò que queda després de pelar una patata o una fruita’ > *peloia*. Però el valor semàntic de ‘resultat després de fer una acció’ ens fan considerar que hi ha un (quasi)sufix deverbal (seguint la distinció de Ribes i Marí).

Pel que fa a la semàntica, tenen un significat d'aproximadament 'acció' i/o 'efecte', si bé en alguns casos hi pot haver una especialització semàntica molt marcada (fenomen no estrany en l'àmbit dels quasisuffixos).

Pel que fa al gènere, s'observa que hi ha mots masculins i femenins; pensem que es tracta d'un quasisufix i en l'àmbit dels quasisuffixos —com hem anat veient— aquesta variabilitat de gènere no és infreqüent.

En aquesta llista potser també podríem incloure-hi *manyagoi*, que és sinònim de *manyagadura*, cosa que revela que potser hi ha un verb latent [*manyagar*]. A més, podria ser que *penjoll* 'cosa que penja' —l'únic que és conegut arreu del domini lingüístic— no formés part d'aquest grup. Semànticament se n'allunya: no expressa una acció, sinó un objecte. Si, com fa Ribes i Marí, es considera que forma part d'aquest grup, aleshores cal preveure que hi ha hagut translació semàntica.

Ribes i Marí (2005: 398) considera que en molts d'aquests casos —si més no els usuals a Eivissa— hi ha el sufix *-all* deformat fonèticament, potser per influx del sufix diminutiu i aspectiu *-oi* (que hem comentat adés).

Aquest quasisufix *-oi* o *-oll* que apareix adjuntat a l'arrel verbal no és rendible. Fins i tot a Eivissa, on s'usa *-oi* amb valors diversos, no és usual trobar-lo adjuntat a l'arrel verbal (RIBES I MARÍ 2005: 395-396). Així, en aquesta illa només hi ha *llamicoi* 'llaminadura' i *trempoi* 'greix amb què es condimenta un bullit', formats sobre *llamicar* 'menjar poc per vergonya' i *trempar* 'amanir, condimentar'. I no són substantius d'acció i efecte, sinó que designen instruments (pot ser que hi hagi hagut translació semàntica). Per tant, podem concloure que és un quasisufix.

D'altra banda, tenim els mots amb *-oi* o *-oll* adjuntat a la forma d'infinitiu (només n'hem trobat exemples de la I conjugació, i sembla que només funciona amb aquesta conjugació). Com fa notar Ribes i Marí (2005: 400), aquest sufix només s'adjunta a verbs que tenen un significat de 'successió', sigui física (*rajar*, *sagnar*, *regalimar*, etc.), sigui del so (*resar*, *renyar* —si es renya molt—, *tronar*, etc.).⁴²

[75]	<i>belar</i>	<i>belaroia</i> o <i>belarolla</i> 'gran quantitat de bels'
	<i>cridar</i>	<i>cridaroi</i> o <i>cridarolla</i> 'gran quantitat de crits'
	<i>mesclar</i>	<i>mesclaroi</i> o <i>mesclaroll</i> 'mescla poc adient' (DCVB; localitzat a Eivissa)
		<i>mesclaroi</i> o <i>mesclarolla</i> 'mescla poc adient' (DCVB; localitzat a Eivissa)
	<i>rajar</i>	<i>rajaroi</i> o <i>rajaroll</i> 'fet de rajar molt'
		<i>rajaroi</i> o <i>rajarolla</i> 'fet de rajar molt'
	<i>regalimar</i>	<i>regalimaroia</i> o <i>regalimarolla</i> 'molt de regalim'
	<i>regar</i>	<i>regaroia</i> o <i>regarolla</i> 'fet de deixar molta aigua arreu'
	<i>renyar</i>	<i>renyaroi</i> o <i>renyaroll</i> 'reny de certa magnitud'
		<i>renyaroi</i> o <i>renyarolla</i> 'reny de certa magnitud'
	<i>resar</i>	<i>resaroia</i> o <i>resarolla</i> 'fet de resar molta gent'
	<i>sagnar</i>	<i>sangaroi</i> o <i>sangaroll</i> 'sagnia'

⁴² Tots s'han extret de Ribes i Marí (2005: 393 i 398); els derivats de *mesclar* s'han extret del DCVB, d'on hem agafat també la definició.

	<i>sangaroia</i> o <i>sangarolla</i> ‘sagnia’
<i>tronar</i>	<i>tronaroia</i> o <i>tronarolla</i> ‘tronada’
<i>xerrar</i>	<i>xerraroia</i> o <i>xerrarolla</i> ‘xerrameca’

En aquest cas, parlem d'un sufix rendible a l'illa d'Eivissa, cosa que obliga a considerar-ho *sufix* i no pas *quasisufix*, bé que amb una limitació geogràfica.

Semànticament, aquest sufix permet crear derivats que signifiquen ‘acció’ i ‘efecte’ amb el matís d'augmentativitat (o, en paraules de Ribes i Marí, *abundor*; vegeu les definicions dels exemples).

Quant al gènere, veiem que sempre hi ha forma femenina, i en alguns casos una forma masculina paral·lela. La forma masculina no hi és sempre (Ribes i Marí afirma que no existeixen *belaroi* ni *cridaroi*); això implica —seguint Ribes i Marí (2005: 401, n. 7)— que no es pot considerar que el sufix *-oi* dona derivats masculins que després feminitzen un pic estan formats. Segons aquest autor, segurament el sufix dona directament mots femenins i posteriorment poden masculinitzar potser per influència del sufix *-oi* diminutiu, força usual en eivissenc.

Convé fer notar que hi ha altres mots —si més no a Eivissa— amb sufixos *-oi* diferents que també s'adjunten a la forma d'infinitiu (Ribes i Marí afirma que han de ser sufixos diferents del que expressa ‘acció’ i ‘efecte’). Concretament, indiquen, amb valor substantival, ‘eina’; i, amb valor adjectival, ‘persona que actua d'una manera’:

[76] *jugaroi* ‘jogueta’ (DIEC2)
ventaroi ‘ventall’
penjaroi ‘penjoll’

[77] *palparoi* ‘lent en l'obrar’
despistaroi ‘despistat’
encantaroi ‘encantat’

Ribes i Marí suggereix que cal escriure amb *i* els derivats amb el sufix *-oi* quan s'adjunta a la forma d'infinitiu i significa ‘acció i efecte’, perquè, independentment del seu origen fonològic, pràcticament només s'usa a Eivissa (també amb *i* el sufix diminutiu/aspectiu). En canvi, creu que cal escriure *-oll* en tots els altres casos: quan apareix adjuntat a l'arrel verbal (així, *mirolla*, *somicoll*, etc., com *penjoll*, especialment si és una deformació del sufix *-all*: *acaboll*) i quan, tot i adjuntar-se a la forma d'infinitiu, significa ‘eina’ (*jugaroll* —i no *jugaroi*, com du el DIEC2—, *penjaroll*, etc.) i quan té un ús adjectival (*palparoll*, *despistaroll*, *encantaroll*).

41. Altres casos

Hi ha substantius d'acció i efecte que presenten una terminació que sembla un sufix, però tal possible sufix només apareix en aquell mot. Sovint, aquesta mena de quasisufixos aporten un matís d'expressivitat (seria el cas de *corruptela*, *coitova*,

untel·li, papàndria, tombessa, xerrameca, etc.).

[78]	<i>batre</i>	-eg	<i>batec</i> ‘cop petit, especialment del cor’
	<i>batre's</i>	-eg+F	<i>batega</i> ‘baralla’
	<i>brindar</i>	-’is	<i>brindis</i> ‘fet de brindar’
	<i>cantar</i>	-ig	<i>cantiga</i> ‘cançó medieval’
	<i>cantar</i>	-’ic	<i>càntic</i> ‘himne bíblic, composició musical
	<i>solemne’</i>		
	<i>corrompre</i>	-el+F	<i>corruptela</i> ⁴³
	<i>coure</i>	-ov+F	<i>coitova</i> ‘facilitat d’un menjar per a coure’s’ (DCVB; localitzat a Massalcoreig) (la base segurament és la forma de participi de passat) ⁴⁴
	<i>escrutar</i>	-ini	<i>escrutini</i> ‘acció d’escrutar’
	<i>jugar-se</i>	-esc+F	<i>jguesca</i> ‘el fet de jugar-se alguna cosa’
	<i>lligar</i>	-am	<i>lligam</i> ‘allò amb lliga’
	<i>menjar</i>	-ac	<i>menjacó</i> ‘menjada escassa’ (DCVB; localitzat a la regió Solsona-Cardona) (-ó(n): aspectiu)
	<i>nevar</i>	-asc	<i>nevasco</i> ‘nevada’ (DCVB; en tortosí i valencià)
	<i>neviscar</i>	-ard	<i>neviscarda</i> ‘nevada lleugera’ (DCVB; localitzada a Morella) (<i>Quina neviscarda ha caigut aquesta nit</i>)
	<i>guisar</i>	-ofi	<i>guisofi</i> ‘plat guisat que ha sortit dolent’
	<i>papar</i> ‘menjar’	-’ndri+F	<i>papàndria</i> (Eugeni S. Reig, <i>Zèfir</i> [llista de correu], 28-12-2000)
	<i>ploure</i>	-isn+F	<i>plovisna</i> ‘plovisqueig’ (DCVB; localitzat a Mequinensa i a Tortosa) ⁴⁵
	<i>refrendar</i>	-’um	<i>referèndum</i>
	<i>regar</i>	-ívol	<i>reguívol</i> (<i>Els àrabs [...] deixaren una gran herència [...], un complex sistema de reguívol</i> ; Marià Mayans Marí, <i>Eivissa i Formentera. La història. La terra. La gent</i> , 1993, pàg. 13)
	<i>regir</i>	-’im	<i>règim</i> ‘fet de regir alguna cosa’
	<i>repandre</i>	-àli+F	<i>represàlia</i> ‘reprensió amb fúria’ (la base és la forma de participi de passat: [<i>reprès</i>])
	<i>simular</i>	-cr	<i>simulacre</i> ‘simulació (d’una activitat)’
	<i>tombar</i>	-éss+F	<i>tombessa</i> ‘tombarella’ (ALEGRE 1991: 105)
	<i>untar</i>	-el·li	<i>untel·li</i> ‘taca de greix; allò que queda després d’haver untant accidentalment una cosa’

⁴³ Possiblement emparentat amb el sufix col·lectivitzador que trobem a *parentela* ‘conjunt de parents’ o *clientela* ‘conjunt de clients’. Al capdavant, *corruptela* (que, de fet, té com a primitiu l’adjectiu *corrupte*) també significa ‘conjunt de persones que cometen irregularitats administratives’. És possible que el sentit d’‘acció de cometre irregularitats administratives’ sigui una extensió de significat.

⁴⁴ Malgrat la definició que trobem al DCVB, és un substantiu d’acció i efecte. L’exemple que reporta el DCVB és *Estos cigrons són de molt bona coitova*. Seria més adequat dir-ne ‘capacitat per a coure’s’.

⁴⁵ El cas de *plovisna* es pot explicar per adaptació de l’espanyol *llovizna*. Aquesta llengua té un quasisufix -zn: *llovizna* ‘plovisqueig’ (<llover), *tudizno* ‘abaixadura’ (<tundir ‘tondre’), *mullizna* ‘mullena’, *repeluzno* ‘esgarrifança, tremolí’ (a partir de *repeler*), etc.

		(Empordà) (<i>Alerta amb la llei de Murphy, variant torrada amb mantega: si et cau damunt, i no a terra, et faràs un untel·li</i> ; Àngel Serra, <i>Zèfir</i> , 16-5-2000)
<i>xerrar</i>	-ot+F	<i>xerrota</i> 'el fet de xerrar molt i sense solta' (DCVB, entrada <i>claca</i> ; no té entrada pròpia)
<i>xerrar</i>	-mec+F	<i>xerrameca</i> 'el fet de xerrar molt i sense solta'

Val a dir que, en alguns casos, els etimologistes no consideren que hi hagi un sufix o un quasisufix, sinó que es tracta d'un altre procediment per a obtenir mots nous. Així, segons el GDLC el mot *xerrameca* és un compost format per *xerra* 'acte de parlar' i l'adjectiu *mec -a* 'va vana'. Igualment, segons aquest mateix diccionari *brindis* prové de l'expressió alemanya *ich bring dir's* 't'ho ofereixo'. A partir d'aquest substantiu la llengua ha creat el verb *brindar*. També s'ha generat el substantiu d'acció i efecte *trinquis* 'el fet de trincar' a partir del verb *trincar* 'fer xocar les copes en brindar' (DVi). En tot cas, aquest quasisufix *-is* només apareix en verbs que indiquen 'brindar'.